

Een halve eeuw

VERENIGINGSLEVEN

MAANDSCHRIFT

VOOR BIJENTEELT

OCTOBER 1947

No. 10
49^e JAARGANG

Schwieters Bijenpark, Dedemsvaart

Telefoon 95

koopt tegen redelijke prijzen (geen zwarte)
alle soorten honing en was!, verwerkt uw
ruwe en zuivere was tot prima kunstraat.
Te koop: Partijtje Enkelwandige Kasten.

HONING

Raat-, Slinger-, Pers- en Uitgebroken
Korfhoning, alsook droge Raatwas

kopen wij tegen de hoogste prijs. Vraagt uw collega's welke
ons steeds leverden, naar hun bevindingen, en U levert
ons in het vervolg ook uw honing!

HONINGHANDEL „HOLLAND" N.V.
Honingzemerij — Loosduinseweg no. 775 — 's-Gravenhage

DR. A. SCHIERBEEK

De Honingbij

van de steentijd tot heden

Duizenden jaren geleden reeds, werden er bijen ge-
houden en werd er honig mee gewonnen, en toen
reeds waren er onderzoekers die al heel wat van de
diertjes wisten. De moderne wetenschap bracht vele
andere feiten aan het licht en vooral in de laatste
tijd kwam men tot de meest interessante ontdekkingen.
Als u imker bent, of „alleen maar" bijen houdt, dan
moet u weten, hoe b.v. de honigbij zich gedraagt
tegenover de verschillende soorten bloemen en.....
waarom dit gebeurt. Het komt de honigopbrengst
ten goede.

Koopt dit boekje. Het is beknopt, duidelijk
en onderhoudend; vele photo's en teke-
ningen verlichten de tekst. Verkrijgbaar
in iedere boekhandel, tegen de prijs van
f 1.90 ingenaaid, of bij:

UITGEVERIJ HET SPECTRUM, POSTBUS 2073
UTRECHT

BIJENSTAND „KLABOFIA", VOORST

Uw adres voor het verwerken van ruwe raat en zuivere was
tot kunstraat. Van ruwe raat 30 tot 50 procent kunstraat
terug. Tevens imkersartikelen. Afstandblikjes per 100 st.
f 1.90, enz. enz. Thans beperkt te leveren kunstraat
zonder inlevering van was of ruwe raat.

Echte Hennep Persdoeken

1 meter bij 1.25 meter.

FIRMA O. J. v. d. BAAN, TOUWSLAGERIJ
Opgericht 1820 - Drachten - Telefoon no. 2004

TE KOOP GEVRAAGD: Kale Volken, Ruwe Raat en
Zuivere Was. Tevens Raat- en Slingerhoning, tegen de
hoogste prijzen!

Bijenstand „Klabofia" — Voorst

Per 1 Oct. en per 1 Nov. begint een nieuwe serie:

B-CURSUS

voor beginnende en nog minder gev. imkers

G-CURSUS

voor gevorderde imkers.

(Zie onze advertentie in het Septembernummer!)

Vraag gratis Prospectus en Proefles, aan de:

STICHTING SCHRIFTELIJK ONDERWIJS

APELDOORN (erkende onderwijsinstelling)

VOOR DE HONINGGOOGST UIT VOORRAAD LEVERBAAR:

Honingslingers en Honingzeven. Juist ontvangen
een praktische, kleine Honingslinger voor twee
broedramen, juist iets voor de amateur, solide
en sterk, prijs f 75.—. Honingbussen en Eti-
ketten. Thans weer Ontzegelvorken leverbaar.

Vraagt onze geïllustreerde Jubileum-prijs-courant

N.V. BIJENSTAND „MELLONA", Santpoort, Tel. 8225

W. VAN 'T LAND, HONINGZEMERIJ, BARNEVELD

KOOPT A CONTANT

tegen de hoogste prijzen:
raatwas, zuivere was, ruwe
honing en zuivere honing!

OOK HET ADRES VOOR UW IMKERS-ARTIKELEN

H. T. VAN DAM, JUBBEGA (Fr.)

Bijenpark. Magazijn van Imkersartikelen

Telefoon no. 103 — Giro no. 217250

*

WIJ LEVEREN UIT VOORRAAD:

Simplexkasten met 2 broedkamers, ramen en blikjes	f 30.00
Simplexkasten met 1 broedkamer en honing-kamer, ramen en blikjes	„ 27.50
Boogkorven, 12-raams, met ramen en ogen	„ 13.00
Boogkorven, zonder ramen, enz.	„ 10.00
Ronde korven, grote maat, prima	„ 6.00
Opzetranden voor grote korven, 4 walen	„ 2.00
Zwermkiepsen, zeer mooi en groot	„ 5.00
Luneberger-model korf met huls en spon ...	„ 7.50
Jaagkorven, zeer groot	„ 7.00
Afstandblikjes, per 100 stuks	„ 2.00
Zinken moerroosters, 40 x 40	„ 1.00
Vertind draad, pr rol 100 gram	„ 0.75
Wielspoortje, om draad vast te zetten in kunstraat	„ 1.75
Bijenskap met gaasvizier	„ 2.50
Bijenskap met paardehaarvizier	„ 3.50
Bijensluier met paardehaarvizier	„ 3.50
Kaasdoek, per vierkantemeter	„ 1.75
Paardehaar vizier	„ 1.50
Blaasbalg beroker	„ 6.00
Gaatjes-tang	„ 3.00
Voederballons met bordje, 1 liter inhoud ...	„ 1.10
Bijenveger, prima paardehaar, groot model	„ 2.00
Korfmes met dwarsmes, prima	„ 1.50
Honingzeef met houten lijst	„ 2.00
Ontzegelmessen	„ 5.00
Ontzegelvorken	„ 3.00
Perskleed, groot 1 x 1.25 m., prima	„ 10.00
Handkolbstoel, zeer mooi	„ 24.00
Handschonen, splitleder, met mouwen, per paar	„ 6.00
Handschonen, boxleder, met mouwen, per paar	„ 9.00
Bijendoeken voor ronde korven	„ 0.80
Stromatten met huls voor 10-raams kasten	„ 1.50
Hefboompe om raampjes te lichten	„ 1.00
Raampjes grijper	„ 1.75
Draaglijsten voor 10-raams kasten, per paar	„ 0.30
Rood Carbolzuur, per flesje	„ 0.75
Separators voor Simplexkast	„ 4.50
Reisraam voor Simplexkast	„ 2.00
Kunstraat, zeer beperkt leverbaar, vrij, p. kg.	„ 6.00
Werkloon zuivere was tot kunstraat, per kg. slechts	„ 1.00

Zend ons uw zuivere was en droge raat ter verwerking
tot kunstraat. U ontvangt binnen enkele dagen de
U toekomende kunstraat terug.

Enigst erkende Kunstraat-Fabrikant in de Noordelijke
provincies.

Let op het juist adres, dat voorkomt teleurstelling!

Vraagt onze Prijs-courant

H. T. VAN DAM, JUBBEGA (Fr.)

49e Jaargang
Redacteur: Joh. A. Joustra
Adres Redactie:
J. v. d. Heydenstraat 35, Amersfoort
Telefoon 6734

Commissie van Redactie: De heren A. S. Planting en A. Vink.
Adviseurs: De Rijksbijenteeltconsulenten

October 1947 - No. 10

Z. Exc. de Minister van Landbouw schrijft ons:

Mijn hartelijke gelukwensen bij het 50-jarig bestaan van Uw Vereniging. Hoewel de bijenteelt zich in ons land niet tot een omvangrijke tak van volksbestaan heeft ontwikkeld, vormt ze toch altijd nog voor velen een gelegenheid tot bijverdiensten en ontspanning, die niet onderschat mag worden.

Ook kan ik U de verzekering geven, dat ik als Minister van Landbouw een open oog heb voor de betekenis van de bijenteelt voor de verdere ontwikkeling van de fruitteelt.

Ik wens Uw Vereniging dan ook toe, dat zij zich in de naaste toekomst verder zal mogen ontwikkelen en nog veel tot stand zal brengen met betrekking tot het bevorderen van de bijenteelt in Nederland.

De Minister van Landbouw,
S. L. MANSHOLT.

De Directeur van de Tuinbouw

bij ons 50-jarig Jubileum

Wanneer we de geschiedenis van de Bijenteelt in Nederland over de periode waarin de Vereniging tot bevordering der bijenteelt in Nederland haar werkzaamheden heeft verricht, bestuderen, dan blijkt dat gedurende de laatste 50 jaar veel is gewijzigd.

Terwijl de bijenteelt vroeger als directe bron van bestaan een rol speelde voor de beroepsimker en tal van land- en tuinbouwers, heeft het zwaartepunt zich thans verplaatst naar het bijhouden uit een oogpunt van bestuiving van onze vruchtbomen en als liefhebberij voor hen, die zich daar bijzonder toe aangetrokken gevoelen.

Het laatste woord is over dit alles nog niet gesproken en voor de gezamenlijke organisaties, die op dit gebied werkzaam zijn, is een grote taak te verrichten.

Zo menen velen dat er jaarlijks grote hoeveelheden honing verloren gaan, die binnengehaald zouden kunnen worden wanneer er meer gedaan werd aan de veredeling van ons bijenras, zoals dit met de andere huisdieren is gedaan. Voorts zou het mogelijk zijn aan de aanplant van honinggevend gewassen meer aandacht te schenken, wat de productiviteit van de bijenteelt ten goede zou komen. Ook zijn er met betrekking tot de honingbij als bestuiver van onze vruchtbomen nog vele vragen die op een antwoord wachten, dat alleen gegeven kan worden wanneer meer onderzoek wordt verricht.

We wensen de Vereniging dan ook toe, dat zij in de komende jaren de kracht zal weten te vinden om

zich in een goede samenwerking met de Overheid en andere organisaties op gebied van onderzoek en voorlichting verder te ontwikkelen en belangrijke resultaten voor de bijenteelt te bereiken.

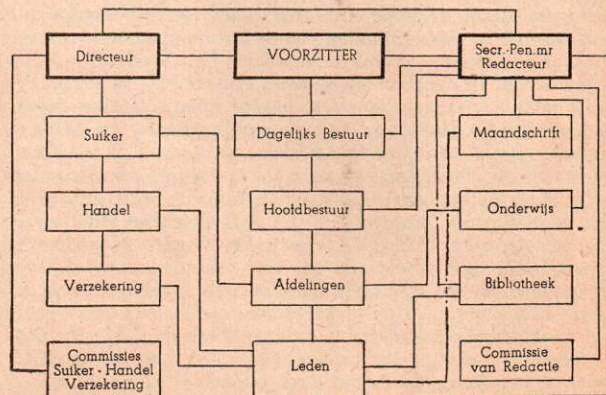
Dezerzijds zal hieraan gaarne medegewerkt worden omdat meerdere kennis en ontwikkeling toch altijd de grondslag moeten vormen om een bepaalde tak van bedrijf vooruit te brengen.

Daarvoor mijn hartelijke gelukwensen en de beste wensen voor de toekomst.

De Directeur van de Tuinbouw,
Ir. A. W. v. d. PLASSCHE.

ORGANISATIE-SCHEMA

Ver. tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland.

50 JAREN ORGANISATIELEVEN

DER NEDERLANDSE BIJENTEELT

door Mr L. R. J. ridder VAN RAPPARD,

Voorzitter van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland

Mr L. R. J. ridder VAN RAPPARD
Voorzitter van de Vereniging sedert 1937

De oprichting van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland viel samen met een periode, waarin de Vaderlandse bijenteelt een zeer kwijnend bestaan leidde en de teruggang van de Nederlandse bijenstapel in landbouw- en fruitteeltkring aanleiding gaf tot ernstige verontrusting.

Waren er in 1850 nog meer dan 200.000 wintervolken, in 1896 constateerde men bereids een vermindering tot nagenoeg 100.000. Verouderde bedrijfsmethoden, onvoldoende onderricht en voorlichting en het totaal ontbreken van enig organisatorisch verband, waren wel de voornaamste oorzaken van de dreigende achteruitgang van het eertijds in Nederland zo bloeiende imkersbedrijf.

In tegenstelling met landen als Frankrijk en Duitsland, zochten slechts weinige imkers de technische verbetering van hun bedrijf in de toepassing van de losse bouw. Eerst in 1892 importeerde Kelting de W.B.C.-kast, ofschoon mannen als Dirks en notaris v. d. Ham, beiden te Lunteren, reeds vroeger de mobielbouw, resp. met Dzierzonkasten en Gravenhorster boogkorven hadden trachten te populariseren: de korfteelt dreigde, door de zich toen reeds openbarende tendenz tot heide-ontginning, herverkaveling en landverbetering, steeds minder lonend te worden. Ons land telde weliswaar enige zeer bekwame imkers (Bijdendijk, Kelting, Beil en Tukker), die ieder op hun manier door loffelijke experimenten hun bedrijf in wetenschappelijke banen trachtten te stuwen, doch hun overigens zeer verdienstelijk voorbeeld vermocht de Nederlandse bijenteelt niet uit haar lethargie te wekken en tot een intensieve cultuur te doen uitgroeien. Een onzer grote pioniers — de onvergetelijke Hootsen — wist tenslotte in 1896 de Gelderse-Overijsselse Maatschappij van Landbouw te bewegen om een commissie in het leven te roepen met de opdracht om een onderzoek in te stellen naar de maatregelen, die getroffen zouden moeten worden om de bijenteelt in ons land te doen herleven. Het in druk verschenen verslag dier commissie werd nog in hetzelfde jaar op de jaarvergadering van bedoelde Maatschappij te Zwolle behandeld en gaf uiteindelijk de stoot aan een

meeting, welke onder auspiciën van het Nederlands Landbouwwcomité op 29 October 1897 te Utrecht werd gehouden. Deze bijeenkomst, welke door een 60-tal imkers uit alle delen van ons land afkomstig, werd bijgewoond, mag als de stichtingsvergadering onzer Vereniging worden aangemerkt.

In de loop van 1898 traden 871 leden tot deze eerste landelijke Vereniging van Bijenhouders toe; in 1902 steeg het aantal leden bereids tot 2029. Tot 1909 groeide het ledental slechts zeer langzaam, om echter sprongsgewijze op te klimmen, nadat de regering op het dringende verzoek onzer Vereniging, om ten behoeve van de wintervoeding der bijen, accijnsvrije suiker ter beschikking te stellen, goedgevestigd had beschikt. Nog steeds profiteert de Nederlandse bijenteelt van deze welkome en praktisch onmisbare regeringsmaatregel, zonder welke de inlandse bijenstapel ongetwijfeld spoedig gedecimeerd zou zijn.

De grote stijging van het ledental hield aan tot 1920. Het in dat jaar bereikte aantal van 10729 leden kon, zowel door enige zeer slechte honingjaren, als door een uiterst betreurenswaardige afsplitsing van de twee Zuidelijke provincies in een tweetal nevenorganisaties van de gewestelijke R.K. Boerenbonden, niet volkomen gehandhaafd blijven. Teruggevallen tot ongeveer 8000 leden, liep het ledental tot 1937 — het jaar van ons veertig jarig bestaan — geleidelijk weer op tot 12.000, verdeeld over nagenoeg 150 afdelingen. Heden ten dage, dus tien jaar later, is ons ledental praktisch verdubbeld en telt onze organisatie nagenoeg 23000 leden, verdeeld over 327 afdelingen.

Verscheidene oorzaken zijn voor deze verblijvende groei en bloei te vermelden. Met dankbaarheid moge ik gewagen van de grote steun, die onze organisatie in het verleden en tot op heden van regeringswege mocht ontvangen. Onmiddellijk na haar oprichting werd een rijkssubsidie ad f 700,— in uitzicht gesteld, deels bestemd voor de bestrijding van de stichtingskosten, deels bedoeld als jaarlijkse bijdrage in de lopende uitgaven. Die subsidie werd in 1905 zelfs tot f 2700,— 's jaars verhoogd, nadat onze Vereniging zich bereid verklaard had om een bezoldigde wandelleraar in dienst te nemen. De oudere leden onzer organisatie zullen zich ongetwijfeld nog wel de verdienstelijke werkzaamheid van die functionaris weten te herinneren, de heer Van Giersbergen, die in 1918 als Rijksbijenteeltconsulent in Rijksdienst overging. De verdiende rust, welke hij na zijn pensionering nu reeds enige jaren geniet, wordt hem om begrijpelijke redenen menigmaal door leergierige imkers misgund en wij zijn dankbaar, dat de grote praktische bijenkennis van deze hupse oud-ambtenaar onzer Vereniging, nog steeds gul ter beschikking wordt gesteld van een ieder, die hem om raad komt vragen.

Door middel van subsidies aan cursussen, lezingen, praktische lessen, door het instellen van een Rijksdiploma voor Bijenteeltonderwijzer en door vele andere bemoeienissen meer, heeft de landsregering bewezen, dat zij overheidssteun aan de bijenteelt van groot belang acht. De aanstelling van een tweetal aan de landbouwhogeschool gestudeerde Rijksbijenteeltconsulenten garandeert ons niet enkel een wetenschappelijke voorlichting, maar tevens een praktische steun, die onze organisatie node zou kunnen ontberen. Een principiële toezegging van de zijde van het Ministerie van Landbouw, om op basis van halve kosten bij te dragen in de financiering van een wetenschappelijk bijenteeltinstituut annex proefbijenstand, vormt een nieuw bewijs hoeveel waarde dit departement hecht aan een verdere wetenschappelijke uitbouw van de Nederlandse bijenhouderij. Deze regeringsbelangstelling behoeft geen nader betoog. De praktijk heeft overduidelijk bewezen, dat de bijenhouderij — door ons sterk wisselend klimaat nimmer tot hoofdbedrijf voorbestemd — onder alle omstandigheden in stand moet worden

gehouden en zo mogelijk nog moet worden uitgebreid, omdat de bijen nu eenmaal een zeer belangrijke rol spelen bij de bestuiving van verschillende cultuurgewassen.

De structuur van de Nederlandse bijenhoudersmaatschappij heeft zich in de loop van deze halve eeuw practisch geheel gewijzigd. De beroeps- of bedrijfs-imker, in vroeger tijden de voornaamste beoefenaar van de bijenteelt, heeft geleidelijk zijn plaats aan de amateur-imker moeten afstaan. Heden ten dage overheerst het liefhebberij-element verre dat dergenen, die de bijenteelt als hoofdbedrijf of vanwege haar neveninkomsten plegen uit te oefenen. In dat verband is de vraag wel eens naar voren gekomen of de bijenteelt in Nederland in feite nog wel een toekomst heeft. Het jubileum onze Vereniging zal bewijzen, dat ook met een in meerderheid uit amateurs bestaande imkersstand, aan redelijke eisen van bestuiving en honing- en wasproductie kan worden tegemoet gekomen; mits men maar rekening houdt met de verwezenlijking van een aantal voorwaarden, welke siechts door een goed geleid en goed opgebouwd verenigingswezen zullen kunnen worden vervuld.

Onze Vereniging heeft, vanaf haar oprichting, welhaast 25 jaren achtereens alle imkers van Nederland tezaam gebonden. In de jaren 1921 en 1922 heeft zich echter een verderfelijke splijtzwam van haar meester gemaakt. In de twee Zuidelijke provinciën Brabant en Limburg, ontstonden acties tot afscheiding onder het officiële motto, dat organisatie op Katholieke grondslag ook voor de bijenhouders een eis van principiële aard genoemd mocht worden.

Reeds bij de herdenking van het 25-jarig bestaan, moest de geschiedenissschrijver van die tijd constateren, dat deze afscheiding niet geheel een beginselquaestie geweest was en dat er met name ook andere en mindere beweegredenen in het spel waren geweest. Wij, die sedert dien zoveel langer met het verenigingsbijltje hebben gehakt, weten thans maar al te goed hoe juist getypeerd deze conclusie genoemd mocht worden.

De bevestiging hiervan ontvingen wij nog dezer dagen, door de uitlating van een der voormannen van de R.K. Bond van Bijenhouders van de N.C.B., waarin deze met zoveel woorden erkende, **dat er niet bij voorbaat ter wille van de confessie werd gesplitst, doch voornamelijk om economische motieven.**

Ik moet hier nader op ingaan, omdat men in dit jubileumjaar bezig is om de heilloze splitsingstendenz van 25 jaar geleden, ditmaal eveneens in het Noorden tot gelding te brengen. De A.B.T.B. schijnt bezig te zijn om boven de rivieren, als onderdeel van haar standsorganisatie, een uitsluitend voor Katholieken bestemde bijenhoudersbond in het leven te roepen. Men kan waarlijk niet van een agressieve houding worden beschuldigd, wanneer men dit, door geen enkel algemeen bijenhoudersbelang vereiste streven, speciaal in het jaar, waarin onze Vereniging haar jubileum viert, als een bepaald onwelwillende daad jegens haar brandmerkt. Vele voorraanstaande Rooms-Katholieke bijenhouders — en onze Vereniging telt er gelukkig vele duizenden, terwijl ons hoofdbestuur 4 leden van R.K. confessie bevat — veroordelen dit, hoofdzakelijk op commerciële basis berustende separatisme ten sterkste.

Ik kan mij voorstellen, dat menigeen, die dit leest, bij zichzelf de vraag stelt, waarom een voorzitter van een vereniging die meer dan 23000 leden telt, zich zo druk maakt over dit afscheidingsstreven, vooropgesteld dat het aantal imkers, dat dientengevolge onverhoopt het „moedervolk” zou verlaten, een betrekkelijk gering percentage zal blijken uit te maken. Inderdaad zal onze Vereniging als geheel er niet te veel van merken, terwijl voor „kaalvliegen” waarlijk geen vrees behoeft te bestaan. Toch neemt een en ander niet weg, dat in bepaalde streken van ons land het aantal bijenhouders voorshands niet zo groot is, dat men er zich de luxe van een „kunstzwerm” kan permitteren. Wat met betrekking tot een bijenvolk zo duidelijk tot uiting komt, geldt echter evenzeer voor onze plaatselijke afdelingen, n.l. dat **één sterk volk beter is dan twee zwakkere**. Bepaalde afdelingen onze organisatie zullen hun Katholieke leden onmogelijk kunnen missen, willen zij tenminste niet tot een kwijnend bestaan worden teruggedrukt. In enkele streken van ons land — met name in Overijsel en Gelderland — hebben wij levenskrachtige afdelingen, waarin Katholiek, Protestant en Humanist op de meest kameraadschappelijke wijze gezamenlijk hun hobby beleven; gescheiden georganiseerd, zouden geen

dier groeperingen zich productief kunnen handhaven. Ieder afsplitsingsparool, z.g. op grond van vermeende conscientiebezwaren, zou in die gevallen onherstelbare schade kunnen berokkenen aan de tot dusver vanzelfsprekende plaatselijke eensgezindheid.

De bezetting heeft ons geleerd, dat federatieve samenwerking tussen de Zuidelijke bonden en onze Vereniging voor beide partijen wellicht een aannemelijke oplossing zou kunnen betekenen. Onze organisatie, principieel haar standpunt handhavende, dat op het gebied van de bijenhoudersrij verschillen in levensbeschouwing op geen enkele wijze samenwerking in de weg behoeven te staan, heeft uit realiteitsbesef het zelfstandig voortbestaan van de Zuidelijke bonden geaccepteerd. De nauwe relatie, welke die bonden nu eenmaal met de standsorganisaties onderhielden, leverde zoveel praktische bezwaren tegen een fusie op, dat tenslotte onzerzijds genoegen genomen werd met handhaving van de status quo. Dit compromis werd echter onder de stilzwijgende voorwaarde aanvaard, dat geen verder, c.q. nieuwe afsplitsing zou worden beoogd. Een bedrijfsvereniging als de onze — zo heb ik betoogd in mijn brochure van 1941, getiteld „Organisatieproblemen van onze Vaderlandse bijenteelt, vroeger en nu” — betreedt in beginsel het terrein der persoonlijke levensbeschouwing niet, al neemt zij Christendom, Vaderland en Getrouwheid aan de wettige overheid als hechte pijlers van het Nederlands maatschappelijk bestel aan. Dit hoogstaande beginsel, waarmede in de toenmalige zeer moeilijke strijd om zelfhandhaving, de voorzitter van het Koninklijk Nederlands Landbouwmilité, de heer H. D. Louwes, het georganiseerde landbouwleven in het begin van de bezetting voorging, is ook in onze Vereniging steeds onvoorwaardelijk toegepast en ik moet de eerste Katholiek nog ontmoeten, die zich ooit om der conscientiewille in onze organisatie bezwaard heeft gevoeld. Daarom huldigen wij de mening, dat — afgezien van wat in het Zuiden wellicht historisch gegroeid mag heten — het ontstaan van een aparte R.K. Bijenhoudersbond, in het Noorden als een volkomen overbodige „nazwerm” moet worden aangemerkt. In dit geval zou een, met behulp van de Zuidelijke organisaties bevorderd ingrijpen door zwermverhinderend, een eis van organisatorische loyaliteit zijn geweest. **„Zwermen en honingen gaan nu eenmaal niet samen”** en wij kunnen ons in Nederland in de gegeven omstandigheden zeker niet de luxe permitteren om de toch reeds grote verbroekeling nog verder te laten doorwoekeren.

Onze organisatie heeft echter niet alleen met zgn. confessiesplitsingen te maken. Veel bedenkelijker is de splitsing, die aanleiding gaf tot het ontstaan van zgn. **kwartjesverenigingen**. Er zijn nu eenmaal vele imkers, voor wie het bedrijfsorganisatorisch verband staat en valt met de suikerlevering. Voor hen is het „suikerbondje” de grens hunner organisatorische belangstelling. Speculerende op de onder imkers veelal voorkomende financiële kortzichtigheid, trachten derhalve troebel-water-vissers menigmaal de kans waar te nemen om door het in uitzicht stellen van een zeer lage contributie, leden onze organisatie tot afvalligen te maken. Verdachtmaking, laster en speculatie op tijdelijke ontevredenheid zijn veelal de wapens, die deze „zwermdrift” moeten helpen stimuleren. Mij doen dergelijke bondjes steeds denken aan „volken, die niet al te sterk zijn en eerst laat gaan bouwen”, en waarvan Dr. Minderhoud in zijn lezenswaardig werkje „Het leven der Bijen” zegt, „dat zij meestal het fijne werk overslaan en hoofdzakelijk darrenraat bouwen”. Het verleden heeft de juistheid van deze parabel afdoende bewezen.

Het ligt niet in mijn voornemen om nader op de geschiedenis van de Nederlandse Imkersbond, de Algemene Nederlandse Imkersvereniging of wat zich nog verder aan dergelijke tegenbondjes voordoet, in te gaan. Eerstgenoemde organisatie heeft zich in de bezettingstijd met onze Vereniging op aannemelijke voorwaarden verenigd. De A.N.I. — een in 1935 door enkele N.S.B.-ers opgericht en geleid zaakje — tracht men thans weer nieuw leven in te blazen; sommigen speculeren hierbij op de vergeetachtigheid van de doorsneemans, die zich blijkbaar niet goed meer herinneren kan of wil, dat achter de A.N.I. een landsverraderlijk streven schuil ging, dat in de bezetting menigmaal getracht heeft om de goed-Nederlandse imkersactie in de rug aan te vallen¹⁾; anderen daarentegen laten zich — waarschijnlijk geheel te goeder trouw — voor een karretje spannen, dat in het

verleden reeds meermalen een bedenkelijke lading voerde.

In tegenstelling met bovenvermelde splitsingsverschijnselen is er één vorm van splitsing, waartegen nimmer bedenking kan bestaan, t.w. een splitsing van zuiver interne aard betreffende al die afdelingen onzer organisatie, welker territoir zo uitgestrekt is, dat een behoorlijke verenigingsband tussen de leden en een daaraan gepaard gaande service, practisch niet wel mogelijk is. De werkingssfeer van een afdeling moet zoveel mogelijk tot een gebied blijven beperkt, dat zich uitstrekt binnen de straal van hoogstens 5 km. van de plaats van vestiging. Slechts in die gevallen, waarin het aantal leden te gering is, kan met een ruimer gebied genoegen worden genomen. Menige bloeiende afdeling uit het heden, dankt haar ontstaan aan een volkomen natuurlijke zwerm-drift ener moederafdeling. Ik geef toe, dat het in sommige gevallen voor actieve afdelingsbesturen moeilijk is om van een aantal trouwe leden, hoezeer ook woonachtig in een betrekkelijk ver afgelegen gedeelte van het afdelingsgebied, afstand te doen, teneinde deze in staat te stellen een eigen zelfstandig bestaan te gaan leiden. Een gezond organisatie-leven eist dit echter, zodra daarvoor een bepaald minimum aanwezig is, nieuwe kernen te laten ontstaan. De practijk uit het verleden heeft bewezen, dat op die wijze het aanvankelijke verlies, dat de moederafdeling lijdt, enerzijds gemakkelijk wordt ingehaald door stijging van het aantal leden van het moedervolk, anderzijds door de opbloei van de aldus afgestoten zwerm ruimschoots wordt gecompenseerd.

De buitenstaander, die belangstellend een indruk van onze Verenigingsstructuur tracht te krijgen, zal uit het bovenstaande hebben kunnen opmaken, dat ons ideaal — alle Nederlandse imkers verenigd in één grote nationale organisatie van bijenhouders — klaarblijkelijk nog lang niet kon worden bereikt. Inderdaad, hoezeer wij ook in alle gewesten en streken van ons Vaderland hechte steunpunten wisten te verwerven, houden zich toch nog duizenden toegewijde beoefenaars der bijenteelt, in meerderheid „als in onwetendheid dwalenden” zich buiten onze contreien. Speciaal het oude Limburg en het immenrijke Brabant zijn bolwerken van bijen-sectarisme. Tijdens de bezetting is er op dit punt een verblijdende kentering gekomen. Blijkens de woorden van de geestelijke adviseur der Brabantse zustervereniging, rector van Dal (zie Novemberno. 1940 van St. Ambrosius), is n.l. de kerkelijke overheid er geenszins meer op tegen, dat op federatieve basis met anderen wordt samengewerkt. Vanaf 1933 hebben wij via een zgn. contactcommissie met de zgn. Zuidelijke organisaties op meer of minder bevredigende wijze samengewerkt. Een groot saamhorigheidsgevoel heeft deze commissie echter niet tot stand kunnen brengen. Vandaar dan ook, dat een samenwerking op federatieve grondslag theoretisch een grote stap in de goede richting kan worden

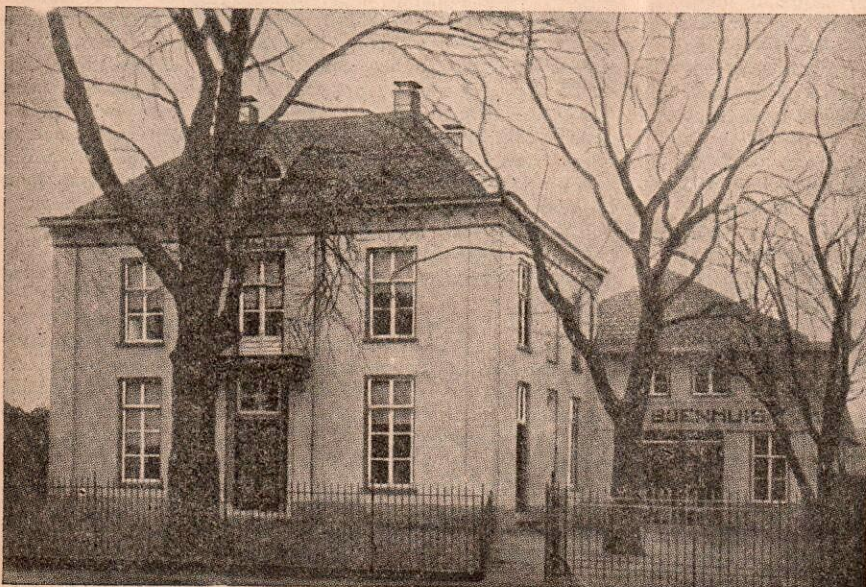
genoemd. Helaas heeft de practijk van de tijd na de bevrijding tenslotte uitgewezen, dat zelfs op het voor ons niet weinig aanlokkelijke vlak der federatie, samenwerking niet dan met onaanvaardbare concessies tot stand te brengen viel. De stellige verwachting, dat de wapenbroederschap der bezetting, gesmeed in de gemeenschappelijke verzetsstrijd tegen het Nationaal-Socialistisch Imkersgilde en de Nederlandse Landstand, blijvende banden voor de toekomst zou hebben opgeleverd, bleek uiteindelijk toch nog tot een ijdele illusie ineen te schrompelen.

Tijdens de besprekingen, waarin onlangs de laatste hand scheen te zullen kunnen worden gelegd aan de definitieve bedrijfsraadplannen, werd van de zijde der Zuidelijke organisaties plotseling een geheel nieuw element in het geding gebracht. Men stelde n.l. de eis **ener uniforme suikerprijs**. Brabant achtte het zelfs oirbaar, hieraan nog de voorwaarde toe te voegen, dat bij het gemeenschappelijk vast te stellen calculatieschema, rekening zou moeten worden gehouden met de berekening van een „redelijke ondernemingswinst”! Deze allesbehalve principiële voorwaarden, achtte het Hoofdbestuur enerzijds een verzwakking onzer organisatorische positie en anderzijds — waar het een middel zou moeten worden om winst te calculeren — een aantasting van de belangen onzer leden. Ons huishoudelijk reglement sluit n.l. niet voor niets het maken van winst bij de suikerdistributie uitdrukkelijk uit! Vandaar, dat het Hoofdbestuur in de voorgestelde Bedrijfsraad veeleer een kluis voor de Ver-euiging, dan een mogelijkheid om de belangen der Nederlandse bijenteelt te dienen, ging zien. Voor de zoveelste maal zijn daardoor de federatieplannen op een dood spoor gebracht. Er is echter enig verschil met vroegere teleurstelling en wel in dier voege, dat het Hoofdbestuur zich ditmaal heeft voorgenomen om het doel, waarvoor de bedrijfsraad in het leven geroepen zou worden, n.l. de behartiging van de algemene imkersbelangen, voorshands geheel zelfstandig door onze organisatie te doen nastreven. Wij zijn n.l. beu van al het jarenlang en moeizaam onderhandelen, zonder dat tenslotte enig algemeen imkersbelang behoorlijk kon worden aangepakt. Wij willen dan ook niet langer wachten op de al of niet conditionele medewerking van andere verenigingen, uit ervaring wetende, dat de bestaande verdeeldheid meer om haar zelfs wil dan om een wezenlijk onderscheid, wordt gehandhaafd.

Dit standpunt betekent geen uitsluiting van onze zusterverenigingen bij datgene, wat wij in de toekomst denken te doen, maar onze Vereniging is thans zo sterk in ledental en in levenskracht, dat zij zeer wel — op eigen wieken drijvende — een aantal direct noodzakelijke voorzieningen tot stand kan brengen, waaraan de Vaderlandse bijenteelt al jaren behoefte heeft. Het eerste project, dat thans bij de kop gepakt zal worden, betreft de oprichting van het zo dikwijls reeds bepleite wetenschappelijke bijenteelt-instituut, annex proefbijenstand te Wageningen. Een zeer aantrekkelijk voorontwerp hiervan bevindt zich in maquettevorm op de tentoonstelling te Assen. Moge het schone toekomstbeeld, dat hierin zijn uitdrukking vindt, spoedig tot werkelijkheid worden.

Wij weten, dat op dit punt — gelijk in het verleden — datgene wat onze organisatie tot stand weet te brengen, ook automatisch anderen ten goede komt. Wij hebben daar uiteraard vrede mee, niet het minst in de hoop, dat onze prestaties nog eens degenen tot inkeer zullen brengen, die in een onvruchtbare afscheiding een onverklaarbaar heil zien en een koppig volharden ruimschoots waard.

Nu ligt uiteraard de voornaamste kracht van een vereniging als de onze niet in de mate van haar vechtlust of in de graad van haar afweer, al zijn beide als effectieve wapenen onontbeerlijk. Boven dit alles gaat het nut, welke de organisatie door

ONS VERENIGINGSGEBOUW TE WAGENINGEN.

middel van haar diensten aan de leden bewijst. Tenslotte komt het op de service aan, welke men verschaft. Mij dunkt, dat er op dit punt geen andere vereniging ons ook maar enigszins benaderen kan. Voor degenen, die als buitenstaander geïnteresseerd zijn in hetgeen onze organisatie zoal aan haar leden verschaft, veroorloof ik mij een korte opsomming.

Sedert April 1898 geeft onze Vereniging een **Maandschrift** uit. „Het Groentje”, onder de voortreffelijke leiding van de onvolprezen redacteur Joh. A. Joustra, heeft weliswaar tengevolge van de heersende papierschaarste nog niet zijn vroegere omvang teruggekregen, doch zijn inhoud voldoet reeds nu weer aan hoge eisen. Als vertrouwde wegwijzer op het moeilijke inkerspad, vervult ons Maandschrift zowel een paedagogische als een instructieve rol; zijn gedegen inhoud wordt zelfs ver in het buitenland met de grootste waardering en belangstelling gelezen.

Jaarlijks levert onze Vereniging ongeveer 1¼ miljoen kg. **gedenatureerde suiker**, en dat wel tegen een prijs, die tot dusver in de praktijk steeds de maatstaf vormde voor hen, die evenals wij, het recht tot het verstrekken van suiker voor bijvoeding van regeringswege hebben ontvangen.

Meer dan 20.000 kg. **tabak** pleegt de laatste jaren het Bijenhuis te verlaten en welke afdeling is het **douceurtje** vergeten, dat onlangs in haar kas terugvloede, toen bleek, dat de aanvankelijk gecalculerde tabaksprijs een behoorlijke terugbetaling wettigde.

Een bloeiende handelsafdeling stelt onze leden in staat om de **meest uiteenlopende bijenhoudersartikelen** tegen uiterst billijke prijs aan te schaffen.

Onze Vereniging subsidieert **bijenmarkten, honing- en wasmarkten, cursussen, lezingen, praatavonden en openbare lessen**.

Met ingang van 1 Januari a.s. zullen alle leden **gratis** tegen schade door middel van brand, diefstal of tengevolge van vervoer naar of van de drachtstreken aan stal, volken en gereedschap verzekerd zijn. Daarnevens zal elk bij ons aangesloten imker, door het enkele feit van zijn lidmaatschap, verzekerd zijn tegen de gevolgen van wettelijke aansprakelijkheid terzake van schade, veroorzaakt door zijn bijen aan persoon of goed van derden.

Een praktische, fraai uitgevoerde **inkersalmanak** zal elk lid per 1 Januari, zonder kosten, worden toegezonden.

Met subsidie van onze Vereniging werd dit jaar een **Koninginneteeltvereniging** opgericht, wier werkzaamheid t.z.t. aan dat van het op te richten geïsoleerde bevruchtungsstation zal kunnen worden vastgekoppeld.

De Vereniging stelde dit jaar een **speciaal diploma in voor praktisch imker**, teneinde tegemoet te komen aan een veelvuldig geuit verlangen om bewijzen van erkende vakbekwaamheid toe te kennen aan de zeer belangrijke categorie van inkers, wier opleiding en ervaring meer op het terrein der praktijk ligt.

De Vereniging houdt een **bibliotheek** in stand, die alles op dit gebied in ons land slaat. Zij is ondergebracht in de bibliotheek van de Landbouwhogeschool en profiteert daardoor van portvrijdom en andere faciliteiten. Zij telt momenteel reeds meer dan duizend delen.

Ter ere van dit 50-jarig jubileum werd opdracht gegeven voor de vervaardiging van een **superkleurenfilm**, betrekking hebbende op de Nederlandse imkerij zoals deze momenteel reilt en zeilt. Deze film zal weldra een schitterend document van de Nederlandse bijenteelt vormen en bestemd worden om tegen geringe vergoeding op de afdelingsbijeenkomsten te worden getoond. Met het oog hierop zijn meerdere copieën in bestelling gegeven.

De **propaganda voor de aanplant van nectar- en stuifmeelgevend gewassen**, vindt in onze Vereniging een actief verzorgster.

Wanneer men dit respectabele lijstje van werkzaamheden over leest en daarbij bedenkt, dat dit de leden alles geboden wordt tegen een jaarlijkse afdracht van slechts f 2.50 aan quotum — een bedrag, dat tot voor kort, door financiële kortzichtigheid, zich op de grens van één Hollandse gulden bewoog — zou men als buitenstaander mogelijk geneigd kunnen zijn om, met betrekking tot verdere activiteit geen al te grote verwachtingen meer te koesteren. In dat geval zou men echter onvoldoende rekening houden eensdeels met

ongestilde verlangens en tot dusver onvervulde wensen, anderdeels met een reserve aan vitaliteit, die niet terugschrikt voor nieuwe projecten.

Nu de „Baron van Habernichtskoorts”, waarvan de onvergetelijke Frankenhuis 25 jaren geleden reeds misprijzend moest gewagen, ons Goddank niet meer teistert, kan onze organisatie aandacht gaan schenken aan menig gedeelte van haar werkterrein, dat nog braak ligt, c.q. nog onvoldoende intensief kon worden bewerkt. Naast een **voortdurende vergroting van het aantal bijenvolken, een daarmede gepaard gaande uitbreiding van de honing- en wasproductie, een betere theoretische en praktische opleiding van de aspirant-imker**, zal zij zich met kracht moeten richten op de behartiging van geheel nieuwe belangen.

Tot dusver missen wij in Nederland een **goed georganiseerde ziektebestrijdingsdienst**. Over de dringende behoefte aan een **wetenschappelijke bijenteeltschool met proefstand**, sprak ik reeds hierboven. In dat verband ware tevens aandacht te schenken aan **speciaal-cursussen in koninginneteelt, in honing- en wasbereiding, in bedrijfsmethoden en aan cursussen voor beginners**. Een **twee-wekelijks verenigings-tijdschrift met een periodieke bijlage van meer intellectuele aard** zal eveneens op de duur ons deel moeten worden. De **oprichting van een eigen zemerij** zal in de tijd, waarin het honingafzetvraagstuk opnieuw nijpend wordt, al evenmin kunnen worden onbeerd. Een behoorlijk **verenigingsgebouw** als bestuurscentrum, in de plaats gedacht van het niet al te praktisch ingerichte Bijenhuis te Wageningen, zal al evenmin een luxe genoemd kunnen worden. Wat is er daarenboven nog niet gedaan om een betere **reis- en vergoedingsregeling naar de fruit- en zaadgebieden te verkrijgen**?

De tijd van afbraakprijzen voor inlandse honing is gelukkig in deze deviezen-arme tijd voorlopig geen probleem. In tegendeel, het euvel der zwarte honingprijzen dwingt onze organisatie zelfs om de flaconprijs tot een maximum van f 2.50 à f 3.— vrijwillig te beperken. Maar wat te doen, wanneer de fouten van het verleden zich weer zullen herhalen en een breideloze concurrentie van buitenlandse honing ons kostelijk product opnieuw vrijwel waardeloos zal maken? Zal er dan niet, op de voet van buitenlandse voorbeelden, de invoering van een **eenheidsglas** of een **verenigingsmerk** moeten worden overwogen, dan wel door het ter markt brengen van een **uniform product**, een poging moeten worden ondernomen, om de in gevaar gebrachte binnenlandse markt voor inlandse honing te gaan herwinnen?

Degenen, die de vraag zouden willen stellen of onze organisatie wel voldoende in staat is, om al deze problemen in de toekomst tot een goed einde te brengen, zou ik willen antwoorden, dat onze organisatorische opbouw enerzijds, ons administratief apparaat anderzijds, beide gebaseerd op een **door en door gezond financieel bestel**, voldoende garantie opleveren, dat menig hierboven vermeld vraagstuk binnen kortere of langere tijd tot een goede oplossing zal kunnen worden gebracht.

Bij besluit van de algemene vergadering van verleden jaar werd de bestuursinrichting onzer Vereniging gereorganiseerd. Wij zijn thans teruggekeerd tot de **decentralisatie-gedachte**, welke ter gelegenheid van de oprichting onzer organisatie als juist werd aanvaard. Elke provincie heeft thans zijn afgevaardigde in het Hoofdbestuur. De provincies Gelderland en Overijssel, die beduidend meer leden tellen dan de overige, hebben resp. 3 en 2 vertegenwoordigers. De hoofdbestuursleden zijn ieder in de provincie of het gewest, waar zij verkozen zijn, **vertrouwensmannen** der betrokken afdelingen. Vandaar, dat in het afgelopen jaar provinciale, resp. gewestelijke bijeenkomsten zijn gehouden, waarin ter behartiging van de typisch gewestelijke belangen, prijsenswaardige voorbereidingen zijn gemaakt.

Dit systeem van decentralisatie veronderstelt de **meest mogelijke medezeggenschap** der afdelingsbesturen met betrekking tot het algemene verenigingsbeleid. Ons verkiezings-systeem sluit iedere beïnvloeding van bovenaf uit, waardoor in wezen een **zeer gezond democratisch bestel** voor onze organisatie gegarandeerd blijft.

Het zou van ondankbaarheid getuigen, wanneer men, sprekende over de bloei en de groei van onze Vereniging, niet tevens oprechte woorden van hulde richtte tot de twee voortreffelijke hoofdamtenaren, welke onze organisatie telt.

Dhr. J. v. d. BEND.

Dhr. JOH. A. JOUSTRA.

De heren Joustra en Van der Bend, resp. algemeen secretaris-penningmeester en directeur van de afdeling Handel, hebben in hun meer dan 25-jarige onverflauwde werkzaamheid ten behoeve van de Vereniging een ijver en een toewijding aan de dag gelegd, waarvan de schoonste vruchten het gevolg zijn geweest. Op ons 50-jarig jubileum valt een schaduw door het feit, dat beiden, de een, omdat hij opnieuw in Rijksdienst, maar dan in een hogere functie, zal worden herplaatst, de ander vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, onze organisatie zullen verlaten. Zij zullen echter beiden als adviseurs verbonden blijven, terwijl de heer Joustra bereid gevonden is om de zeer verantwoorde-

lijke functie van redacteur van het Maandschrift op de hem eigen uitstekende wijze te blijven vervullen.

Er heerst in onze Vereniging een geest van vertrouwen en van eensgezindheid, die tot grote voldoening strekt. De grote imkersfamilie, welke onze Vereniging tezamen houdt, zal tijdens het Gouden Imkersfeest afdoende bewijzen, dat, dank zij een organisatorische werkzaamheid van welhaast 50 jaren, tussen imkers onderling een vriendschapsband gelegd is geworden, die elk buitenstaander ons kan benijden. Het beste bewijs hiervan levert de algemene vergadering op, die vroeger wel eens, en terecht, met een Poolse landdag placht te worden vergeleken. Reeds jaren is de stemming gedurende de algemene vergadering prima en heerst er een band van vertrouwen, die het nemen van eensgezinde besluiten zeer vergemakkelijkt. Het hoofdbestuur zal het vertrouwen, dat de overgrote meerderheid der afdelingsvertegenwoordigers — mensen, zonder wier medewerking en steun ons hoofdbestuur een dood toporgaan zou zijn — in hem stelt, niet beschamen.

Een Frans verzetschrijver²⁾ heeft onlangs in zijn boek, waarin hij de geweldadige dood van een tweetal Duitsers met behulp van een tot woede geprikkeld bijenvolk beschrijft, ergens een voor ons imkers vanzelfsprekende waarheid gezegd, n.l.: *l'âme de l'abeille est dans la ruche*, hetgeen betekent: *de ziel van de bij huist in de korf*. Moge ik met een variant op deze uitspraak besluiten, n.l.: *zo huize dan de ziel van de Nederlandse imker in zijn nationale organisatie, n.l. de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland*.

Gorinchem, Augustus 1947.

¹⁾ Zie „Bijenteelt en Bezetting“, blz. 11-16.

²⁾ Claude Farrère: „La queue de Lion“.

50 Jaar Wetenschap en Techniek

A. Minderhoud

Dr A. MINDERHOUD,
Rijksbijenteeltconsulent.

techniek, veel hogere honingopbrengsten in het vooruitzicht stelt, dan wij tot nu toe kenden.

Daarom mag het van belang worden geacht, eens na te gaan, wat er in de laatste 50 jaar van al deze ontdekkingen, die meestal met heel veel ophef werden aangekondigd, terecht gekomen is.

Onze imkers zijn mensen die nadenken over datgene, dat zij zelf op hun bijenstand hebben ondervonden of over dat, wat anderen hieromtrent mededelen en die tevens, als het maar enigszins mogelijk is, al het nieuwe, al is het dan ook maar in het klein, op eigen stal trachten toe te passen. Als er dus onder het kaf enig koren zit, is de kans heel groot dat dit ontdekt wordt.

In grote lijnen gezien, moeten wij dan echter vaststellen, dat slechts een enkel ding grote verandering in onze techniek

De Vereniging heeft, door middel van het Maandschrift, haar leden op de hoogte gehouden van het voornaamste, dat zich op het wetenschappelijk en technisch gebied van de bijenteelt, in ons land en in het buitenland, voordeed.

Als wij dat Maandschrift dan ook doorbladeren, worden wij in bijna elke jaargang getroffen door een artikel, dat een of andere vinding op wetenschappelijk terrein behandelt, of dat ons, door een andere behandeling van onze vol-

ken, dus door een nieuwe

heeft aangebracht, die de behandeling onzer volken ingrijpend heeft gewijzigd. En dat is de accijnsvrije suiker. Wij zouden op de manier, zoals dat 50 jaar geleden algemeen gebruikelijk was, nog zeer behoorlijk kunnen imkeren. Wel zouden wij allerlei kleine dingen missen, doch wij zouden ons best kunnen redden. Maar als wij de bijensuiker zouden moeten missen, zouden wij een harde dobber hebben om het hoofd boven water te houden. Onze Nederlandse bijenteelt, en dus ook de Vereniging, zou nooit die vooruitgang hebben getoond, als de suiker niet gekomen was.

Afgezien van de gevolgen van het beschikken over goedkope suiker, is er echter op technisch gebied niet zo heel veel veranderd.

Het sterkst springt dat wel in het oog bij onze korfimkers.

Onze korvenstallen zien er nog net eender uit als die van onze grootvaders, en ik heb zelfs vaak — maar gelukkig niet altijd — het gevoel, dat onze korfvolken er wel bij zouden varen, als de klok eens een halve eeuw teruggedraaid zou kunnen worden. Wel is, door een andere houding der fruitelers tegenover onze volken en door de moderne vervoersmiddelen, het reizen meer algemeen geworden dan vroeger, maar de behandeling der volken is feitelijk dezelfde gebleven. De Boxma-korf, de Twenthe-korf, de Mellona-korf, hebben wel geprobeerd vaste voet te krijgen, maar het is ze niet gelukt.

De korfimker kent dan ook niet de moeilijkheden van zijn collega, die met kasten werkt. Zijn werkplan staat vast; hij laat zijn bijen zwermen, zorgt ervoor dat ze niet teveel zwermen en gebruikt hiervoor een techniek, die wel eens in bepaalde gevallen en bij enkele volken tekort schiet, maar die bijna altijd het gewenste resultaat oplevert.

En feitelijk is er ook in de manier, waarop de kastimker zijn volken behandelt, niet veel verandering gekomen. 50 jaar geleden stond de losse bouw nog in zijn kinderschoenen, was het nog een proberen met allerlei buitenlandse kasttypen.

F. A. KELTING †
een van onze voortrekkers.

En dit duurde tot Kelting kwam met zijn Simplexkast, die, na allerlei verbeteringen te hebben ondergaan, althans als type, nu zeer algemeen in gebruik is.

Behalve zijn woningen, heeft de tegenwoordige kastimker in de loop der jaren allerlei hulpmiddelen en gereedschappen leren waarderen, die hem het werken in zijn bijen vergemakkelijken, maar de hoofdzaak waar het om gaat, is onveranderd gebleven: hij heeft bijen in zijn kasten, die zwermen willen en hij beschikt niet over een techniek, die hem onder alle omstandigheden in staat stelt, dat zwermen in de door hem gewenste banen te leiden.

De korfmaker heeft zijn werkplan, de kastimker heeft bijna ieder jaar een ander werkplan. Hij probeert het zo, maar hij komt er niet uit. Voor velen is het leven te kort om alles, wat zij met hun bijen zouden willen proberen, tot uitvoering te brengen.

Dat zwermen der bijen is eigenlijk het onderwerp, waar de hele techniek om draait. Velen hebben aan dit vraagstuk gewerkt, zowel hier als in het buitenland, maar het resultaat van al het nadenken en proberen is niet evenredig geweest aan alle moeite en kosten, die men zich hiervoor heeft getroost en nog dagelijks geeft.

Ik geloof echter niet, dat de oorzaak hiervan op technisch gebied ligt: grote verbeteringen in de techniek kunnen eerst verkregen worden, als de wetenschap ons een duidelijk inzicht heeft gegeven in de materie, waar het om gaat.

En nu heeft de wetenschap de laatste 50 jaar heus niet stil gezeten. Zelfs het tegendeel mag geconstateerd worden; wij hebben in de laatste halve eeuw een massa feiten leren kennen, waarover onze voorouders zelfs niet gedroomd hebben.

Maar nu is het met de bijenwetenschap ongeveer net eender gesteld als toen wij, in de laatste oorlog, op de aanval op een bepaald front zaten te wachten. Zo'n aanval begon met een aantal plaatselijke gevechten aan het oude front en eerst als deze de gestelde doelen hadden bereikt, kon de hoofdstoot volgen.

De bijenteeltwetenschap is hard bezig met het leveren van randgevechten; zij heeft de werkbij onderhanden genomen. Die aanval heeft verrassende resultaten opgeleverd, maar de betekenis daarvan is voorlopig zuiver plaatselijk. De strijd tegen de dar en tegen de koningin, is nog ternauwernood begonnen en aan het toebrengen van de hoofdstoot: het onderzoek van wat eigenlijk een bijenvolk is en door welke wetten het leven van de kolonie wordt beheerst, is men nog helemaal niet toe.

Wij zijn, met ons inzicht in de samenleving der bijen, eigenlijk nog niet verder dan in de tijd, toen Gerstung zijn bekende theorie opstelde.

En nu is het met deze theorie zo gesteld, dat geen enkel wetenschappelijk werker, met haar hulp, het wezen van het bijenvolk doorgronden kan. Deze theorie is op vele plaatsen aanvechtbaar, onjuist of ontoereikend. Maar iedereen is gedwongen ze tot grondslag van zijn denken te nemen, omdat een betere ontbreekt.

En ik heb het gevoel, dat de techniek ons niet veel verder zal brengen; in deze is mijn hoop alleen gericht op de wetenschap.

BELANGRIJK BERICHT

Door het enorm grote aantal deelnemers aan het Gouden Imkersfeest, is het noodzakelijk geworden, om, in afwijking van vorige publicaties te bepalen, dat het „Herkenningsteken” slechts éénmaal vrije toegang geeft tot de tentoonstelling „Bijen, Bloemen en Honing”.

Ir J. Mommers

werpt een blik in de toekomst

Ir. J. MOMMERS,
Rijksbijenteeltconsulent.

Gaarne voldoe ik aan het verzoek van de redacteur, een kort artikel te schrijven voor het feestnummer van het Maandschrift.

Op de eerste plaats bied ik mijn gelukwensen aan bij het gouden feest van onze Vereniging. Dat zij nog vele jaren mag groeien en bloeien, in het belang van de imkerij.

Ik wil het niet louter bij deze gelukwensen laten. Het is zo de gewoonte, om bij de mijlpalen in de geschiedenis van een vereniging, een terugblik te werpen en te trachten een tipje van de sluier, die de toekomst bedekt, op te lichten en

richtlijnen te geven waarlangs men zich de ontwikkeling in de toekomst denkt.

Het bespreken van het verleden wil ik liever aan de ouderen overlaten, jongeren — en daar reken ik me ook nog toe — kijken liever in de toekomst. Nu ziet de toekomst voor de bijenhouderij in ons land er niet zo erg rooskleurig uit. Ons wisselend klimaat maakt het winnen van honing al heel onzeker, maar daarbij komt een ongetwijfeld steeds slechter wordende dracht. Door de oorlogsjaren met hun koolzaad, veel witte klaver wegens stikstofgebrek en slechte onkruidbestrijding door gebrek aan arbeidskrachten en chemische middelen, werd deze vermindering tijdelijk teniet gedaan, maar op de duur zal dit weer afnemen en zal door ontginning van woeste gronden, door intensieve onkruidbestrijding, die thans zelfs in weilanden al mogelijk is, door vroeg maaien van gras voor het ensileren en grasdrogen, en tal van andere wijzigingen in de landbouw, de mogelijkheid tot het behalen van een oogst klein worden.

Wil men dus een behoorlijke bijenteelt houden, dan zal er een grote actie ingezet moeten worden tot verbetering van de dracht, niet alleen door het zenden van een brochure, maar door een voortdurend herhaald persoonlijk contact van afdelingsbesturen met gemeentebesturen en van het Hoofdbestuur met Staatsbosbeheer, enz.

Naast deze wens voor een betere dracht komt natuurlijk ook een wens voor een verbeterde techniek van het bijenhouden. Veel kan er nog verbeterd worden en veel zal er ook nog onderzocht moeten worden. Hiertoe zal het Instituut voor Bijenteelt en de Proefbijenstand veel bij kunnen dragen, die naar ik hoop, spoedig in innige samenwerking met de Zuidelijke organisaties zullen worden opgericht.

Tal van problemen wachten nog op een oplossing; om er een paar te noemen: welke stam of welk ras is het beste voor ons land? Ongetwijfeld zal hierbij ook het probleem der kunstmatige bevruchting van de koningin ter sprake komen. Daarnaast tal van biologische vragen, vooral in verband met de bestuiving van onze landbouwgewassen — niet alleen van het fruit. Hier ligt immers de grootste betekenis van de bijenhouderij. In verband met dit laatste is het nog belangrijk, dat er meer gereisd wordt naar het fruit. Het beste zal dit kunnen gebeuren in nauwe samenwerking met de organisaties van fruittelers, die hiertoe zeker bereid zullen zijn.

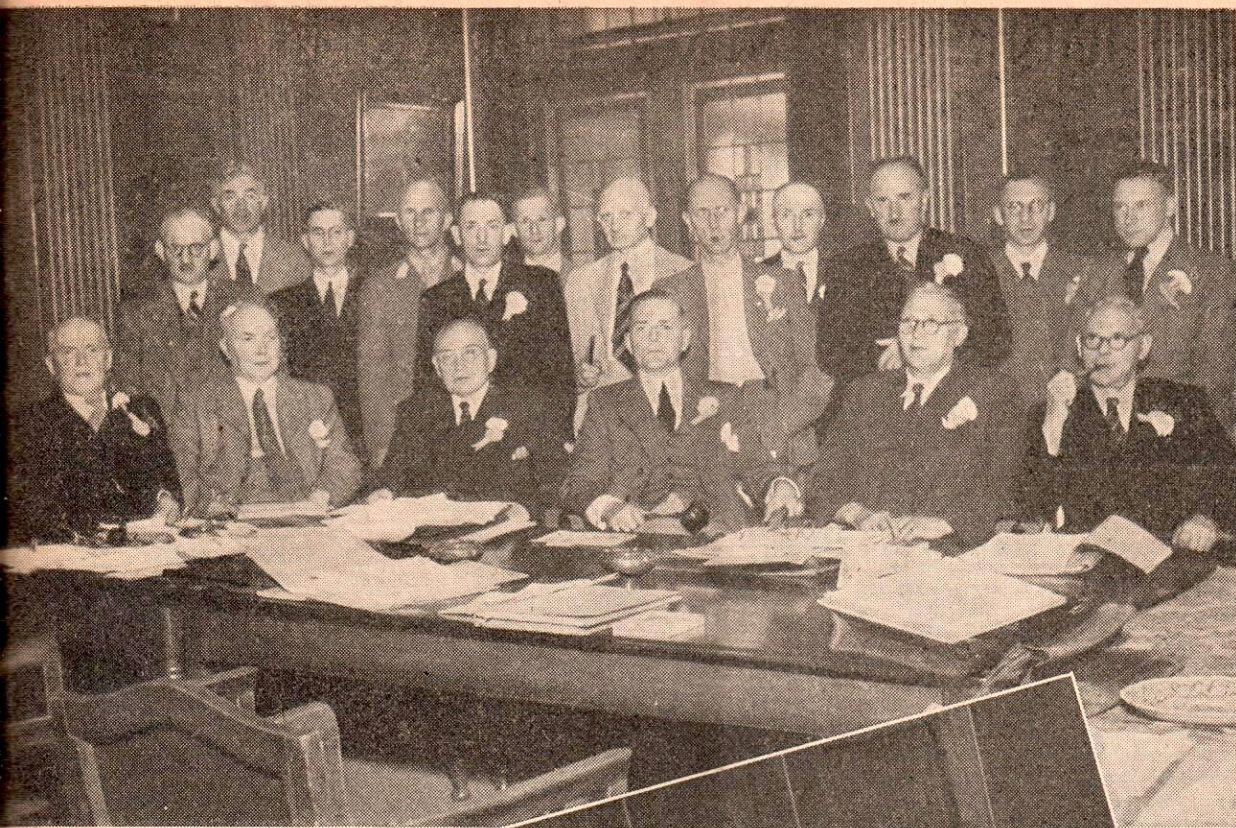
Ten slotte nog de wens, dat de samenwerking met de Voorlichtingsdienst even goed moge blijven als die nu is!

Ir J. MOMMERS.

HET HOOFDBESTUUR

Foto rechts-boven (staande van links naar rechts): A. te Winkel, Dr. Ir. A. Minderhoud, A. Vink, J. Timme
M. E. M. Regout en Ir. J. Mommers. — Zittend (van links naar rechts) achtereenvolgens: J. A. v. d. Zw

VERGADER

mans, Tj. Stienstra, G. J. A. Meijer, A. S. Planting, W. H. v. d. Broek, Prud. de Bruijne, J. H. Schwieters,
rd, J. van der Bend, R. ter Brugge, Mr. L. R. J. Ridder van Rappard, A. van Rooijen en Joh. A. Joustra.

JUBILEUM - MAANDPRAATJE

Notaris DINGER †
Voorzitter 1899—1901.

Ik denk ook aan de hartelijke medewerking van verschillende autoriteiten, die steeds een open oog en oor hadden voor hetgeen wij behoefden, ook al konden zij niet steeds aan onze wensen voldoen. Imkers hebben veel wensen.

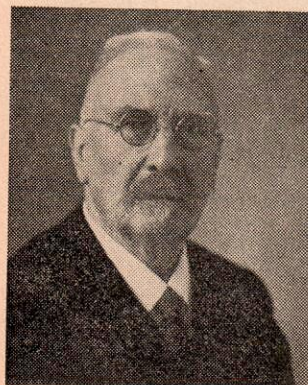
Ook denk ik aan de Rijksvoorlichtingsdienst, Ir. A. W. van de Plassche, Directeur van de Tuinbouw met zijn beide Rijksbijenteeltconsulenten, Dr. A. Minderhoud en Ir. J. J. Mommsers, met wie de samenwerking steeds van de allerprettigste aard is. En dan vanzelfsprekend aan de ambtenaren, die voor onze vrijdom van accijns zorgen en die zich steeds inspannen om alles zo vlot mogelijk te doen verlopen. En ik betrek hierin ook de Heren van het Bedrijfschap voor Pluimvee en Eieren, die ook al veel last met ons hebben, doch die zich steeds welwillend betonen en doen wat zij kunnen om ons de suiker op tijd in handen te spelen.

Ik denk ook aan de medewerkers van het Maandschrift, die getracht hebben de kennis van de lezers hoger op te voeren en dit steeds trouw blijven doen. Niet alleen de Redactie, doch wij allen zijn hun dank schuldig.

En dan denk ik aan de diverse Hoofdbesturen, die waakzaam waren en op post stonden voor de belangen van de bijenteelt.

Dikwijls wisselden de personen, doch nimmer het enthousiasme, waar ieder op zijn tijd van deed blijken.

En als ik dan verder denk aan al onze afdelingsbesturen en leden, niet alleen die van thans, maar ook die van de vroegste tijden, dan kan ik niet anders dan dankbaar zijn, dat zij allen hebben bijgedragen aan de vooruitgang van onze Vereniging, ieder op zijn wijze, naar zijn aard en inzicht.

Jhr. DE JONG
VAN BEEK EN DONK †
Voorzitter van 1914—1916.

Als ik mij neerzet om het Maandpraatje te schrijven, dan gaan allereerst mijn gedachten uit naar het begin van onze Vereniging en naar al die mensen, die hun beste krachten gegeven hebben aan de organisatie van de bijenteelt. Vele namen spelen mij door het hoofd, aangename herinneringen worden levendig, maar ook spijtige ervaringen passeren de revue.

Velen van die pioniers zijn ons reeds door de dood ontvallen en ik gedenk hen hier met alle eerbied. Een enkele is nog in leven en ik verheug mij er in, dat zij het halve-eeuweste mogen beleven.

Dr Mr A. v. d. FLIER,
Voorzitter 1925—1936.

Maar dan moet ik onwillekeurig ook denken aan hen, die op allerlei manieren onze Vereniging hebben tegengewerkt, afbreuk hebben gedaan en splijtzwammen hebben gekweekt. Hun ben ik bijzonder dank verschuldigd, want zij hebben ons allen aangezet, de tanden steviger op elkaar te zetten en waar een steen geschoven werd, een dam te plaatsen. Tenslotte hebben ook zij bijgedragen tot

de bloei van onze Vereniging, want bij elke afbrokkeling volgde een geheel nieuw en groter stuk, zodat wij tenslotte flink zijn gegroeid.

Mijn hart is dus vol dankbaarheid, en in deze stemming wens ik Hoofdbestuur en leden van harte geluk met ons halve eeuwfeest, en ik wens de Vereniging daarbij een jonge en gezonde geest toe.

Alle schrijvers hebben in dit nummer min of meer op een tekort in de bijenteelt gewezen, en dat is goed. Dankbaarheid en vreugde alleen is niet voldoende. Op een dag als deze mag ook wel eens gewezen worden op hetgeen nog niet bereikt is. Het spoort ons aan om niet hovaardig te worden en het is een stimulans om te trachten te bereiken, hetgeen in de afgelopen 50 jaar nog niet bereikt is kunnen worden. Daarom wens ik bestuur en leden het inzicht en de kracht toe, dit te bereiken.

Het jaar van onze vreugde is een vrij goed honingjaar geweest, al heeft de heide het nagenoeg totaal laten zitten. Wij sluiten dus ons 50ste levensjaar in gunstige omstandigheden af.

Ons 51ste begint al met bijzondere aantrekkelijkheden, en er blijkt wel uit, dat we ons na de bevrijding behoorlijk beginnen te herstellen. Er zijn echter nog veel meer mogelijkheden, die stuk voor stuk kunnen worden ingelost als we dié trouw aan onze organisatie blijven betonen, die we nu reeds gedurende een halve eeuw betoond hebben.

Onze Vereniging is oud in jaren, doch nog jong van hart.

Dat blijkt o.a. uit de voorbereidingen voor ons Gouden Imkersfeest. Het is met een gevoel van bewondering te zien, hoe de voorbereiders met groot enthousiasme, onder opoffering van hun gehele vrije tijd — nu al maanden lang — er voor zorgen, dat ons halve-eeuweste op waardige wijze kan worden gevierd. Ik had het voorrecht, een paar bijeenkomsten van de commissie bij te wonen, en het was met dankbaarheid en respect te zien, hoe zij alles voorbereiden en hoe letterlijk aan alles gedacht werd. Dat doet de commissie voor U en voor mij, dat doet ze voor onze jubilerende Vereniging. Te zien, dat de leden met hetzelfde enthousiasme bezielde zijn als ten tijde van de oprichting, doet weldadig aan. Met zulke leden gaan we met genoegen ons 75ste levensjaar tegemoet, in het verleden hebben zij de Vereniging groot gemaakt, in de toekomst zullen zij de pijlers zijn, waarop deze zal blijven staan.

Ten slotte ook de vrouwen van de imkers, onze dank. Zij moesten zo dikwijls hun man missen voor vergaderingen enz.

JOUSTRA.

G. BARON DE SENAR-CLENS DE GRANCY †
Voorz. van 1901—1914.

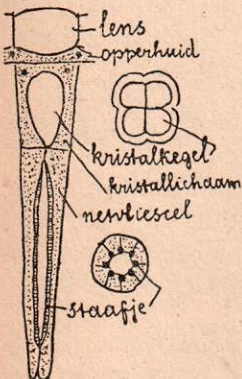
B. WIGMAN †
Alg.-Secretaris 1898—1913.
Voorzitter 1916—1925.

Hoe en wat zien de bijen?

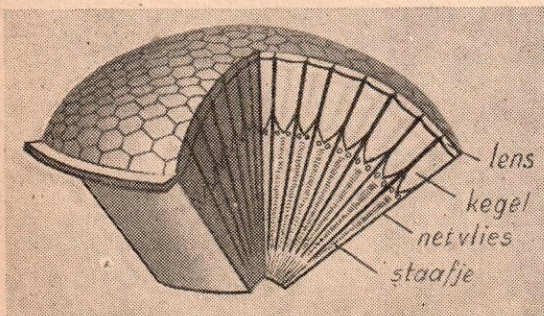
Dr. L. PEETERS S.J.

te doen krijgen met het oog, of liever de ogen, van insecten, die, zoals bijen, er twee soorten op na houden. Ieder imker weet, dat zij twee samengestelde ogen bezitten en drie enkelvoudige, oogjes (ocelli) genaamd. De eerste bestaan bij de dar elk uit 7000—8000 enkelvoudige, bij de werkster uit 3000—5000 en bij de moer uit 3000—4000. (De doodshoofdvinder, die ook in ons land, gewoonlijk zelden, voorkomt en af en toe in bijenwoningen binnendringt, om er zijn snoeplust met de dood te bekopen, heeft er in ieder oog zelfs meer dan 12000.) Van de keversoort glimworm bezit het wijfje, dat enkel lopen kan en om zijn gemis van vleugels de naam worm op zijn geweten heeft, er slechts 300, het vliegend mannetje daarentegen 2500 (in elk oog natuurlijk).

(fig. 1)
Enkelvoudig oog.

Onder de facet volgen vier cellen, die tussen zich in een lichtbrekende kegel hebben afgescheiden en aan de buitenkant een donkere kleurstof bevatten, om licht op te slorpen

Oog van een insect (fig. 2).

De bouw van de ogen der dieren, kennen wij vrij wel tot in alle bijzonderheden, maar hun werking is nog omgeven door een dikke duisternis. Stemt de bouw overeen met die van ons oog, dan mogen wij wel besluiten, dat de dieren daarmee ook zo zullen zien als wij. Bij de minste afwijking echter, staan wij voor een raadsel. Geldt dit reeds voor het oog der gewervelde dieren, bijv. voor dat van de vogels, met de raadselachtige kam in het glasachtig lichaam, in hogere mate staan wij voor moeilijkheden, als wij

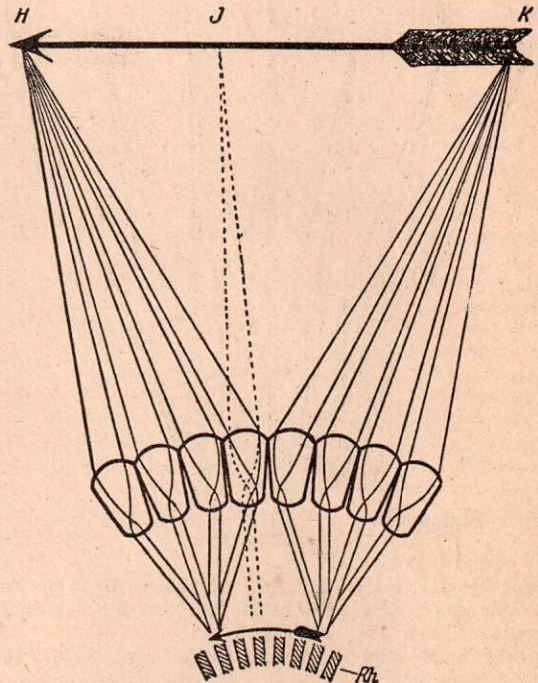
Elk enkelvoudig oogje van het samengestelde oog, ziet er uit als een langgerekt kegeltje (fig. 1), waarvan het grondvlak gewoonlijk de vorm heeft van een regelmatige zeshoek, een zgn. facet — vandaar de naam facettoog — een lens, afgescheiden door twee er onder liggende cellen. Als het insect volwassen is, trekken deze cellen zich echter terug. De facetten aan de omtrek hebben de buitenzijde van de zeshoek afgerond, omdat hier de gelijkmatige druk ontbrak, die de facetten bij hun ontstaan op elkaar uitoefenden. Datzelfde zien wij bij de buitencellen der raten. Ook hier is de vrije rand niet plat, maar rond.

en zo weerkaatsing te verhinderen. Eindelijk komen acht netvliescellen, zó gelegen, dat het lichtgevoelig gedeelte van elk in het middelpunt van de kring gelegen is. Samen vormen deze acht de staafjeszoom, waarmee de uitlopers van acht zenuwcellen, voor elk der acht cellen één, in verbinding staan. Elke uitloper verandert in een zenuwvezel en de duizenden vezels gaan samen als oogzenuw naar de hersenen. Een buisje, zoals sommige bijenboeken schrijven, is een enkelvoudig oogje dus allerminst.

Verdiene de namen: glasachtig lichaam van ons oog en kristalkegel van het insectenoog reeds afkeuring, dan is het nog meer uit den boze de staafjeszoom te noemen een „crystalline rod”, zoals Snodgrass in navolging van Dr. Philips dat doet in zijn boek: „Anatomy and Physiology of the honeybee”, blz. 242. De crystalline rod, kristalstaaf, is niets anders dan de verenigde rijen van de levende plasmaverlengsels der acht zintuigcellen.

De drie oogjes staan bij de dar vóór de kop, omdat er, tengevolge van de grootte der samengestelde ogen, die elkaar in het midden raken, boven geen plaats is, zoals bij moer en werkster. Elk heeft ongeveer dezelfde bouw als een enkelvoudig oogje der samengestelde. De kristalkegel ontbreekt echter altijd en de acht rijen plasmaverlengsels verenigen zich niet tot een staafjeszoom. Feitelijk zijn er dus acht staafjeszomen.

Niet alle insecten hebben dezelfde samengestelde ogen. Bij die, welke een dagtaak te verrichten kregen, en dus volop genieten van het licht, zijn de enkelvoudige oogjes geheel door kleurstof omhuld (fig. 1); de bovenkant van de staafjeszoom raakt het benedenvlak van de kristalkegel, waar het gezamenlijk brandpunt ligt van lens, kristalkegel

Schets van een appositie-oog (fig. 3).

Be: vlak der beeldjes. — Rh: staafjeszoom.

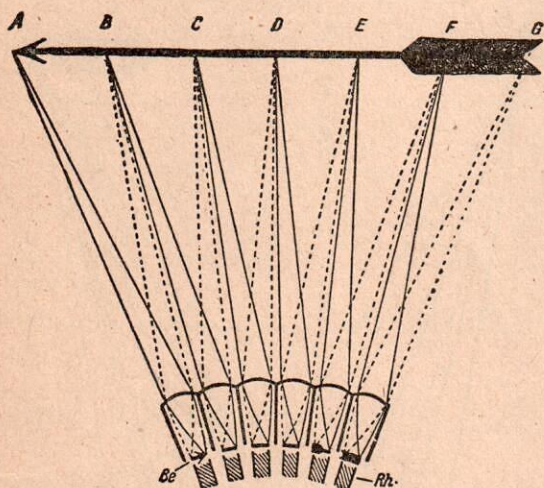
enz. (fig. 3). Bij nacht-insecten, die in de schemering vliegen (nachtvlinders, glimwormen enz.) worden de enkelvoudige ogen alleen in het bovengedeelte door kleurstof van elkaar gescheiden; het brandpunt ligt hier binnen de kristalkegel. Een ruimte, gevuld met doorzichtige cellen, ligt tussen zijn grondvlak en de top van de staafjeszoom (fig. 4).

Lens en kristalkegel breken de lichtstralen en zorgen, dat alleen die stralen de staafjeszoom (het netvlies) be-

reiken, welke bijna of geheel evenwijdig met de as van het oog invallen. De kleurstof om de kristalkegel belet de werking van alle andere, omdat zij deze opsorpt. De kristalkegel maakt tevens, dat de stralen naar dezelfde kant uit treden, van waar zij invallen, en onder dezelfde hoek (vallen zij b.v. van rechts in, dan treden zij ook naar rechts uit).

Tengevolge van dit alles komt bij de eerste soort ogen op het netvliesje een omgekeerd beeldje te staan van het voorwerpsvlakje, dat binnen het verlengde oogkegeltje valt. Een afgeknipt oog, onderste boven onder het mikroskoop gelegd, laat de afzonderlijke beeldjes zien (fig. 3). Elk beeldje treft echter maar één staafjeszoom en prikkelt die, zoals de geijkte term luidt. Het werkt dus als één enkele straal, als een beeldpunt. Bijzonderheden van het afgebeelde voorwerpsvlakje zijn daarom niet waarneembaar. Alle beeldjes, die dit samengesteld oog maakt, komen derhalve naast elkaar te liggen (fig. 3) en dat gaf het oog der daginsecten de naam: **appositie-oog**, wegens de bijeenplaatsing der beeldjes. De lichtsterkte van elk beeldje is klein, maar de scherpte groot.

Bij de nachtinsecten ligt, zoals boven gezegd, de kristalkegel ver van de staafjeszoom, met een aan alle kanten doorschijnende ruimte er tussen. Hier kunnen verschillende enkelvoudige oogjes op één en dezelfde staafjeszoom elk een beeldje vormen van eenzelfde deel van het voorwerp. Deze beeldjes komen dus op elkaar te liggen. Vandaar: **superpositie-oog** (op elkaar plaatsing der beeldjes). De lichtsterkte is nu groot, het gezamenlijk rechttopstaand beeld onscherp (fig. 4; ook dit beeld is onder het mikroskoop te zien). Want de beeldjes kunnen elkaar niet volkomen bedekken, omdat het brandpunt in de kristalkegel ligt. Weinig licht laat toe, dat zij toch nog voorwerpen onderscheiden. Bij sterk licht verschuift de kleurstof en omhult de oogjes heel en al, waardoor het superpositie-oog verandert in een appositie-oog.

Schets van een superpositie-oog (fig. 4).
Rh: staafjeszoom.

Noch het ene, noch het andere oog bezitten een accommodatievermogen: geen van beide kan dus op verschillende afstanden scherp zien, zoals het onze.

Uit de bouw van de samengestelde ogen blijkt, dat zij niet tot taak hebben op grote afstand te zien. Ter verduidelijking mogen een paar voorbeelden dienen.

Verder dan 1.40—1.50 m. zien hommels niet scherp. Op deze afstand staken zij de rechte vlucht en vliegen heen en weer, zoekend naar hun nest. Datzelfde bleek ook zo te zijn in proeven met een langstaartkreeft (*Galathea*), die, als geleedpotige, ook facetogen heeft. Bij het zien van iets begint hij zijn sprieten heen en weer te bewegen. Maar op een afstand groter dan 1.50 m. blijven zij rustig, zelfs bij het tonen van grote dingen. Plaatjes van 2 vierk. cm. brachten de sprieten uit de ruststand, als zij op 40 cm. bewogen werden, maar een van 1 vierk. cm. moest tot op 25 cm. bij hem gehouden worden. Bijen zien een plaatje van 4 vierk. cm. (iets groter dan een zinken stuiver) op 40 cm.

afstand. Is het maar 1 vierk. cm. groot, dan mogen ze er niet verder af zijn dan 10 cm. Zij kunnen dus verder zien dan de genoemde kreeft, wat niet behoeft te verwonderen: kreeften leven in het water, waar het licht moeilijk doorheen dringt. Maar vergeleken met ons oog betekent het niets.

Een staaf van 1 m. lengte staat bij 1.40 m. afstand van het oog, onder een hoek van 40° . Veronderstel, dat in die hoek 50 facetten naast elkaar liggen, zoals het geval is bij een pijlstaartvlinder (*Sphinx Convolvuli*), dan zouden ook 50 facetten getroffen worden door het licht, dat van die staaf uitstraalt. Om van het netvlies van het menselijk oog ook maar 50 staafjes (of kegeltjes) getroffen te laten worden, zou de staaf minstens op 75 m. afstand moeten staan. Hoe verder een voorwerp van het oog verwijderd is, des te minder facetten treft zijn uitstralend licht. Een staafje b.v., dat 1 cm. er van af nog 3 facetten bestrijkt, zou dat bij 5 cm. nog maar 1 facet doen. Van zien der lengte is dan geen sprake meer: het staafje doet zich voor als een enkel punt. Beweegt het zich echter ook maar even, dan treft zijn licht de nabijgelegen facetten en wordt het weer als staafje gezien. Waarnemen van beweging doen de facetogen derhalve uitstekend.

Het gezichtsveld der samengestelde ogen valt gedeeltelijk samen. Daaruit volgt voor hen de mogelijkheid om de afstand van een voorwerp waar te nemen. De ogen zijn onbeweeglijk. Elk punt van het gemeenschappelijk gezichtsveld is dus in zijn afstand van het oog bepaald door zijn ligging op het snijpunt der assen van twee enkelvoudige ogen, op dezelfde wijze als bij ons zien met twee ogen.

Om dit te bewijzen door een proef, zijn bijen minder geschikt. Maar ondoorschijnende lak maakt één oog van de larve van een waterjuffer blind. Hij slingert nu zijn onderlip met de grijptang naar een stuk papier van 36×42 cm., zelfs als dit 1.25 m. ver van hem afgehouden wordt. Of ook naar een stukje boetseerklei van 2×4 cm., op een afstand van 18 cm. In gewonen doen slingeren die larven hun vangtoestel nooit naar iets wat buiten hun bereikt valt.

Dat het samengestelde bijenoog niet kan zien in de donkere woning (bij volslagen afwezigheid van licht, b.v. in een goede donkere fotokamer, kan natuurlijk geen enkel levend wezen zien) bewijst zijn bouw als oog van een daginsect, dat scherp ziet bij veel licht. Overgaan in een oog voor het zien in de schemering kan het niet, zoals omgekeerd het oog der nachtinsecten zich kan veranderen bij sterk licht.

Voor het zien met de samengestelde ogen heeft de vermaarde Joh. Müller zelfs een bijzondere term bedacht, die algemeen aanvaard werd. Zijn tijd heeft echter uitgediend. Een bioloog heeft er van gezegd, dat het hoog tijd werd hem op te bergen op de rommelzolder der biologie. Terecht. Van „mozaïekzien” is hier evenmin sprake als bij het menselijk oog. Het berust op dezelfde onjuiste verklaring, welke nog herhaaldelijk in biologieleerboeken wordt gevonden. Wij zouden het omgekeerde kleine beeldje, door hoornvlies, oogvocht, lens en glasachtig lichaam op ons netvlies gevormd, naar buiten projiciëren, rechttopstaand en vergroot. Zo lijkt het, maar de werkelijkheid is heel anders. Waar het beeldje het netvlies treft, worden de afzonderlijke staafjes of kegeltjes (of beide) geprikkeld. Die prikkels gaan door de oogzenuw naar de hersenen en als zij daar aankomen, zien wij het voorwerp. Wat het is, hoe groot enz., weten wij niet door het oog, maar door onze andere zintuigen (van horen, betasten, enz.). Het samengesteld oog deelt met zijn facetten het voorwerp zelf in stukjes, maakt van elk stukje een beeldje, dat de staafjeszoom (netvliesje) prikkelt. Al deze prikkels gaan, evenals die van staafjes en kegeltjes in ons oog, naar de hersenen van het insect en bij aankomst daar ziet de bij b.v. de vliegplank of een bloem. Wat er in de hersencellen van mens of bij gebeurt, weten wij niet en zullen wij ook wel nooit te weten komen. Spreken wij dus bij insecten met facetogen van mozaïekzien, dan behoren wij dat ook te doen bij het oog van mens en gewervelde dieren. Hier toch delen de staafjes en kegeltjes het netvliesbeeld in stukjes. Beter is: bij geen van alle.

Wat nu te zeggen van de oogjes? Uit de bouw van die, welke tot nu toe onderzocht werden, mogen wij met zekerheid besluiten, dat zij geen beeld vormen en ook geen richting van beweging waarnemen. Onderzoekingen en proeven be-

zeen, dat buiten-werking-stellen van de facetogen, zonder de oogjes te beschadigen, het insect zo goed als volslagen blind maakt. Het onwerkdzaam maken der oogjes alleen, verzwakt de gezichtsscherpte niet, maar wel het waarnemen van beweging en de richting daarvan. Zonder oogjes b.v. dat waarnemingsvermogen van de lichtrichting bij vlie-eugeligen, dus ook van de bijen, tot een-vijfde verminderd. Daaruit kunnen we geen ander besluit trekken, dan dat de oogjes zgn. „stimulatie-organen” zijn, d.i. organen, waardoor andere, in ons geval de facetogen, beter hun taak kunnen verrichten. De halters of trommelstokjes achter de vleugels van vliegen (en andere tweevleugeligen; zeer duidelijk te zien bij langpootmuggen) zijn ook dergelijke stimulatie-organen. Dit leerde Jousset de Bellesme op zijn oude dag nog van Franse straatjongens, spelend met vliegen, die de vleugels nog hadden en toch niet wegvlogen. Het kunstje was heel eenvoudig: de halters uittrekken. Deze trillen met de vleugels mee; zintuigcellen in hun wortel gelegen, geven prikkel uit naar hun zenuwstelsel, zodat de spieren der vleugels hun werk naar behoren verrichten. Zij kunnen niet niet, als de halters ontbreken.

Verder is bewezen, dat er, wat betreft de gevoeligheid voor lichtsterkte, geen bepaalde verhouding bestaat tussen de facetogen en oogjes. Daaruit volgt de onhoudbaarheid van de vroegere veronderstelling, als zouden de oogjes in het donker de taak der facetogen overnemen. Het gezichtsveld der oogjes ligt binnen dat der facetogen: voor het zien op grote afstand hebben de bijen ze niet nodig.

Uit alles, wat wij gezegd hebben, blijkt, dat er geen wezenlijk verschil bestaat tussen het eigenlijk zien van mens en bij (insecten). Daaruit volgt echter volstrekt niet, dat wij na ook alles op dezelfde wijze zien. Maar mijn artikel voor het gouden nummer te lang worden, indien ik daarover, en over de wijze, waarop bijen kleur en vorm van bloemen enz. zien, thans nog ging schrijven. Wie er naag meer van zou willen weten, trooste zich met: uitstel is geen afstel. Ik eindig met een vrije vertaling van de woorden, waarmee Snodgrass zijn hoofdstuk over het zien der bijen eindigt in zijn bovengenoemd boek, blz. 246. „Het is aardig ontmoedigend, dat wij staan tegenover een hoge berg van onderzoekingen en in een diep dal van onwetendheid liggen omtrent de waarnemingsvermogens der bijen. Konden wij maar eens voor een half uurtje in een bij veranderen, en kenden wij er misschien heel wat meer van, dan wij ooit te weten komen. Maar al bekennen wij ook met „Bijenbaron” von Berlepsch onze onkunde, met hem zeggen wij toch in blijde nederigheid God loven om Zijn heerlijkheid, die Hij ons in de kleine bij zo wonderbaar openbaar heeft.”

Nijmegen. Dr. L. PEETERS S.J.

50 jaar Vereniging voor Bijenteelt

Mij werd verzocht ter gelegenheid van het 50 jarig bestaan der Vereniging ook een klein artikelje voor het maandblad te geven, waaraan ik gaarne voldoe. Echter is telken jare een financieel overzicht gegeven plus een jaarverslag van de Afdeling Handel, Suikeren en Assurantie, zodat ik hier niet weer cijfermatig zal geven over uitbreiding van zaken en omzettingen.

Bovendien zijn de statistische gegevens in de oorlogsgeschiedenis grotendeels vernield en gestolen. Wel kunnen we in het algemeen zeggen, dat de gehele bijenteelt zich voortdurend in groei en bloei ontwikkelt.

Voornamelijk in de handel zijn de naweën van de bijenteelt nog zeer sterk waarneembaar, zodat van een regelde aankoop van imkersartikelen nog slechts bij uitzondering sprake kan zijn, vergunningen en deviezen spelen daarbij nog een voorname rol.

De Nederlandse fabrikanten staan bij hun gemis aan grondstoffen en overvloed van orders nog zeer afkerig tegenover eigen fabriekage, en ook al omdat de hoeveelheden te klein zijn voor massa-fabriekage en de prijzen daardoor te hoog worden.

Desniettegenstaande gaan we iets vooruit en we hopen in deze op aanzienlijke verbetering, opdat we onze afnemers weer geregeld kunnen leveren en eens weer een behoorlijke prijscourant kunnen samenstellen.

De Suikerlevering gaat in hoeveelheid steeds vooruit, we hopen, dat de snelheid van aflevering daarmee gelijk tred zal houden, want dit is in de eerste plaats voor de imkers, maar ook voor ons van groot belang.

Van Afdeling Assurantie zijn besprekingen lopende voor uitbreiding van verzekeringsvoorwaarden en vereenvoudiging der administratie, waarover binnenkort nadere mededelingen volgen.

Imkers sluit U vast aan; alleen een grote en krachtige Vereniging is in staat U op alle gebied het beste aan te bieden.

Directeur Afdeling Handel, J. VAN DER BEND.

Waarnemingen

W. H. v. d. BROEK.

Vrijwel sedert het begin van mijn imkersloopbaan, in 1918, maakte ik waarnemingen over alles wat ik waarnam bij mijn bijenvolken en stelde die te boek.

Al spoedig bleek mij, dat waarnemingen zonder bijenweegschaal zeer onvolledig waren. Hoe dikwijls meende ik te moeten aannemen, dat de bijen haalden, terwijl bij onderzoek in de volken bleek, dat er juist ingeteerd werd. Nu nog, hoor ik dikwijls door een imker beweren, dat de bijen het goed doen, doch..... het weegvolk bewijst dikwijls het tegendeel.

In 1920 schafte ik een bijenweegschaal aan, en daardoor kreeg ik een beter inzicht over de drachtmogelijkheden in de streek waar ik woonde (toendertijd te Voorburg, Z.-H.). Later, toen ik mij te Soesterberg vestigde (1924) kwam daarbij de registratie van weersomstandigheden, bloeitijd van honinggevend gewassen, waarbij weer nodig waren een minimum-maximum thermometer, een barometer, een vochtigheidsmeter en een windwijzer.

De meeste voldoening gaf echter de zelfregistrerende bijenweegschaal van Nieuwenhuis uit Hengelo (O.), waarbij men het verbruik en de toename van het weegvolk zelfs per uur kon aflezen. Helaas is deze bijenweegschaal bij het bombardement van mijn woning op 3 September 1944 te Soesterberg, verloren gegaan. Misschien is t.z.t. de aanschaffing van een nieuwe, zelfregistrerende bijenweegschaal mogelijk, als de schade-commissie de schade uitbetaalt.

Ik begreep echter, dat mijn aantekeningen alleen dan waarde hadden, als ook anderen daarvan profijt konden trekken, en sinds Augustus 1926 publiceer ik geregeld mijn waarnemingen in het Maandschrift voor Bijenteelt.

Nog veel meer nut zou uit de waarnemingen getrokken kunnen worden, indien ook anderen hun waarnemingen meer bekendheid gaven. Ze zijn niet slechts belangrijk voor het heden, doch ook voor de toekomst.

Nu onze Vereniging haar 50-jarig bestaan herdenkt, waarvoor ik hierbij mijn hartelijke en welgemeende gelukwensen aanbied, zal ook in de toekomst van het publiceren van waarnemingen profijt kunnen worden getrokken. Ik wijk daartoe dan ook een ieder op, die er voor in de gelegenheid is. Het beste zou m.i. zijn, dat in iedere provincie een waarnemingsstation zou zijn gevestigd, ja, beter nog, dat in iedere provincie op verschillende grondsoorten zo'n station zou zijn. Daardoor zou men een uitstekend overzicht van de verschillende drachtgronden in Nederland, ja zelfs in de verschillende provincies krijgen.

Nogmaals, ik wijk een ieder op, die daar iets voor voelt, en in de gelegenheid is.

De Waarnemer, W. H. v. d. BROEK.

Soesterberg, 1 September 1947.

Een halve eeuw bijenteeltorganisatie

ten nutte van land- en tuinbouw

C. PATER Jzn.,
onze bijen- en fruitteelt-
medewerker.

Gedurende 50 jaar heeft nu de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt, op de bres gestaan om de belangen van de bijenteelt en de imkers te behartigen en te verdedigen.

Niet in het minst mogen wij hierbij vergeten de arbeid die zij heeft verricht ten gunste van onze land- en tuinbouw, en dan in het bijzonder die der fruitteelt. Als wij terugzien naar het begin van deze eeuw, dan zien wij dat toen de bijenteelt hoofdzakelijk in handen was van groot-imkers en dan in het bijzonder bij de kleine boeren op de zandgronden, die de bijen als een welkom nevenbedrijf beschouwden. Door verschillende oorzaken is dit beeld in deze halve eeuw gewijzigd. We zouden ook hier haast kunnen zeggen, de trek van het platteland naar de stad, en is de imkerij voor een groot deel in handen gekomen van de amateur, de sport-imker.

Doch tevens is er in die 50 jaar nog iets anders op de voorgrond gekomen, n.l. de bestuiving van onze fruitgewassen door de bijen; langzaam heeft deze baan gebroken. We denken hierbij aan de heer Van Giersbergen, eerst reizend leraar, later Rijksbijenteeltconsulent, aan Prof. Sprenger, zeer bekend door zijn onderzoekingen in de kersenboomgaarden bij Eisdon, waarbij hij duidelijk het nut der bijen aantoonde, en zovele anderen. Deze groei gaat langzaam doch gestadig en steeds meer fruittelers zien het nut

van bijen in hun boomgaarden in. Naarmate er meer intensieve bedrijven komen, betere bedrijfsvoering met de juiste rassen, zien wij steeds meer fruittelers imker worden of bijenvolken huren tijdens de bloei.

Niet in het minst is dit te danken aan het onderwijs, de cursussen voor bijenteeltonderwijzer, de gewone en verkorte cursussen voor fruittelers, het onderwijs in bijenteelt op de fruitteeltvakscholen e.d.; dit alles heeft een stimulerende invloed.

Veel heeft onze Vereniging in de afgelopen 50 jaar voor de bevordering der bijenteelt gedaan, doch een werkzaam terrein ligt nog voor haar in de toekomst, op allerlei gebied, waarbij zij zeker niet mag vergeten de nieuwe loot die ontspringt uit haar kroon, die betekent nieuw perspectief voor onze bijenteelt, voor de fruitteelt in het bijzonder, die hiervan de grootste vruchten plukt.

De bijenteelt een oud bedrijf! Maar met een jonge geest gaat zij de toekomst tegemoet om de imkerij op een nog hoger peil te brengen, waarin zij zeker zal slagen.

Voor onze Vereniging is nog veel te doen, doch zij weet zich geschraagd door hare leden. Zo zal zij verder werken om de bijenteelt vooruit te brengen als sport, als beroep en voor de bestuiving van onze gewassen in onze land- en tuinbouw. In de toekomst zal het belang van de bijenteelt voor de fruitteelt steeds meer naar voren komen, en dan zal de bestuiving van het fruit door de bijen één der peilers worden, waarop de bijenteelt zal steunen. Een behoorlijke beloning voor de imker, indien mogelijk nog honing, en vele vruchten voor de fruittelers, benevens een verhoging van de welvaart van ons land, dat zij de beloning voor ons streven.

Zo gaan wij dan naar de mijlpaal toe, naar het Gouden Imkersfeest te Assen, waar tevens op de tentoonstelling „Bijen, Bloemen en Honing” een volledig overzicht te zien zal zijn van het werk van onze Vereniging in het verleden, heden en toekomst.

Met de wens dat in de toekomst nog zeer vele fruittelers lid zullen worden van onze Vereniging, wil ik deze woorden besluiten met U allen plezierige dagen toe te wensen op ons imkersfeest.

Bunnik.

C. PATER Jzn.

Uit de Jaagkieps

Jékavé

Jékavé

Voor het Jubileumnummer van ons Groentje, dat ook al bijna 50 jaar bestaat (49e jaargang) vraagt de Redacteur mij een speciale bijdrage en mijn foto. Dit laatste is niet het moeilijkste, ofschoon ik door het afdrucken hiervan gedeeltelijk mijn incognito moet prijsgeven. Toch is dit misschien gewenst, daar U al licht door de man met de kieps op zijn hoofd een verkeerde voorstelling van Jékavé maakt.

De bijdrage heeft mij méér hoofd-

brekens gekost. Ik heb tenslotte mijn toevlucht genomen tot de eerste jaargang van ons Groentje, waarvan het eerste nummer 15 April 1898 verscheen, in het eerste jaar van het bestaan van onze jubilerende Vereniging. We hebben dus de 49e jaargang. Dat is wel een respectabel getal, maar nog laag, vergeleken bij andere nog verschijnende vakbladen, nl.:

Canadian Beejournal	55 jaar
Schweizerische Bienenzeitung	70 jaar
Bienenvater	72 jaar
Gleanings	75 jaar
British Beejournal	75 jaar
American Beejournal	87 jaar
l'Apiculture	91 jaar

Duitse tijdschriften worden nog niet ontvangen, maar het oudste (Monatsblatt für die Gesamte Bienenzucht) verscheen reeds in 1838.

(De voornaamste der buitenlandse tijdschriften zijn reeds vanaf het begin dezer eeuw in onze Bibliotheek.)

De organisatie op Bijenteeltgebied was in ons land jaren ten achter bij die van andere landen, maar in 1897 kwam hierin verandering en de zaak werd goed aangepakt.

Het M. S. verscheen onder redactie van B. Wigman, T. C. Hootsen en F. Aug. Kelting, namen die nog bekend zijn in de imkerskring. Wigman, Secretaris-Penningmeester der Vereniging, Hootsen, schrijver van „de Bijenteelt” Handboek voor Bijenhouders (1907) en Kelting, schrijver van „de Honingbij” Handleiding voor Bijenhouders (1896) en van „de Moderne Imker” (1913), het eerste boek dat ik over bijen gelezen heb en nog steeds waardeer.

Het eerste nummer van het M.S. telde 16 bladzijden, was gedrukt op goed papier bij H. van Gortel te Wageningen. De inhoud bestond uit:

Een officieel gedeelte, gevolgd door „Wat wij willen”, waarvan het begin hier volgt:

„Wij willen door ons maandschrift „medewerken ter bereiking van het „doel onzer vereeniging: de Bevordering der Bijenteelt in Nederland. „Eerlijk en trouw, met aanwending „van alle krachten en door gepaste „middelen willen wij dat doen. Niet „alleen om de bijenteelt zelve, maar „ook en vooral om de groote land- „en tuinbouwbelangen, die met de „ontwikkeling van de bijenteelt nauw „verbonden zijn. Wij wijzen slechts „op de belangrijke rol, die de bijen „spelen in de bevruchting der cul- „tuurgewassen. Daarom verwacht „de vereeniging behalve den steun „van beroeps- en liefhebber-imkers,

„ook de medewerking van hen, die „land- en tuinbouw een warm hart „toedragen. Wat de inhoud van het „maandschrift betreft, willen wij het „ware en goede, van wien of van „waar dit ook komt, mededeelen en „zoo noodig verdedigen. Daarom zul- „len wij ons niet angstvallig vast- „klemmen aan één methode, noch on- „ze kolommen alleen openstellen voor „de bespreking en aanprijzing van „ééne bijenwoning. Integendeel, voor „ieders meening is er plaats in ons „maandschrift, zoowel voor den sta- „biel- als voor den mobilimker...”

Hootsen komt met „De bijen in April” en „Honing en stuifmeelge- vende planten”. Bijzendijk met „Welke oorzaken hebben den achter- uitgang van de bijenteelt tengevolge gehad” en Wigman met „De voede- ring der bijen”, Kelting met een „Waarschuwing” maakt geen bijen dood. Tenslotte mededelingen, waar- uit blijkt, dat „Bijdragen voor het maandschrift desverlangd gehono- reerd worden met 75 ct. per bladzij- de” en dat de jaarlijkse contributie minstens 50 ct. en hoogstens 3 gul- den was. Leden-begunstigers be- taalden minstens f 5.— per jaar.

In het Juninummer 1898 vinden we enige gegevens over de verenig- ing, daar er gevraagd was de na- men van alle leden in het M.S. te vermelden. De vereniging was toen samengesteld uit provinciale afde- lingen en wel de volgende :

Noord-Brabant met 7 onder-afde- lingen met in totaal 172 leden.

Limburg met de wondere naam „Vereenigd en toch gescheiden” met 120 leden. Het bestuur was samen- gesteld uit vertegenwoordigers uit de verschillende „Kantons”.

Friesland met 63 leden.

In Groningen was een plaatselijke afdeling met 30 leden.

Verder waren er 115 algemene le- den, in totaal dus 500. (In Mei '99 was dit reeds gestegen tot 1350).

De afdelingen N.-Brabant en Lim- burg „hebben door hare ijverige be- „moelingen veel tot dit aanvankelijk „gunstig resultaat bijgedragen. (Jam- „mer dat de imkers in deze provin- „cies zich grotendeels van onze ver- „eniging hebben afgescheiden). Bui- „ten deze provinciën en Gelderland „Friesland en Groningen is ons niet „bekend dat in de overige provin- „ciën pogingen worden aangewend

„om afdeelingen te stichten.”

Er verschijnt ook een rubriek „Uit den vreemde” (niet van Jékavé, want die lag toen nog in de wieg, maar van Wigman) en een „Vra- genbus”. De redactie antwoordt op een verzoek om een groter maand- blad, dat de financiën dat voorlopig niet toelaten. De redactie vraagt om zoveel mogelijk het gebruik van vreemde woorden te vermijden, daar vele eenvoudige lezers klagen over het gebruik hiervan.

Bij de eeuw-wisseling werd de bijenteelt in ons land nog algemeen in korven gehouden, zodat de mees- te artikelen over de „stabiel-bouw” handelen, maar er wordt ook al prop- aganda gemaakt voor de „mobiel- bouw” eerst voor de boogkorf, maar het houden van bijen in kasten en „kisten” begint ook voorstanders te krijgen.

In het Januarinummer 1899 komt de volgende mededeling voor :

„Te Barneveld wordt een cursus in Bijenteelt gegeven. Dit gaat uit van de Landbouwvereniging, die pogingen in het werk stelt, om voor die streken de Bijenteelt weer een bron van bestaan te maken, zooals dat vroeger het geval was.

De cursus wordt gegeven door den heer T. C. Hootsen. Deze zal zijn stof behandelen in 10 lessen, elk van 2 uur. Grootendeels zal hij volgen het leerplan van de imkerschool te Eberbach (Baden). In het volgen- de voorjaar en den zomer zullen bo- vendien eenige praktische lessen in den stal van den leider volgen.

Er zijn verschillende leermiddelen aangeschaft. Het Rijk heeft subsi- die toegezegd. Na afloop hoopt de heer H. een verslag te geven, waar- mede anderen later wellicht hun voordeel kunnen doen.”

In het Maartnummer komt een artikel over de honinguitvoer naar onze oostelijke bureu. Volgens een handelscontract mochten levende bijen tol-vrij ingevoerd worden. Het is te begrijpen, dat er veel korven, zwaar van honing, uitgevoerd wer- den en dit werd door de Duitse im- kerverenigingen als een groot ge- vaar geducht. Zo werden in Septem- ber over het grenspunt Nieuwe- schans 51.544 Ko. ruwe honing uit- gevoerd. Verder werden per schip 2500 stokken met ongeveer 40.000 Ko. ruwe honing aangevoerd, d.i.

gemiddeld 16 Ko. per korf. Alge- meen verlangt men in Duitsland dat korven met levende bijen bij invoer niet zwaarder zullen mogen zijn dan 15 Ko. Wij vrouwen echter, zegt de redactie, dat zowel onze regering als het bestuur onze vereniging met alle krachten voor de belangen onze imkers zullen strijden, opdat voorkomen worde, dat de belangen onze imkers worden opgeofferd aan die van de Duitse bijenhouders.

In het Meinummer 1899 komt het eerste jaarverslag van onze verenig- ing voor. Hieruit blijkt, dat... de 29ste October 1897 de geboortedag van onze Vereniging is. De regering stond een subsidie toe van 700 gul- den.

Uit de verslagen der provinciale afdelingen het volgende :

Limburg besloot ongeveer 10 000 Ko. honing gezamenlijk te verkopen.

Brabant ging een onderlinge le- ning aan van f 500.— Uit deze le- ning wil men o.a. de kosten bestrij- den, om aan elke onder-afdeling, die dit wenst, gratis twee boogkorven te verstrekken, om kennis te ma- ken met de losse bouw.

Friesland trad in contact met Verkade te Zaandam en wist de voorradige honing tegen f 20.— per 50 Ko. te verkopen.

Gelderland heeft nog niet veel kunnen doen.

Groningen wist de staangelden op de Drentse heide van 9 tot 5 ct. per korf terug te brengen. Het grootste voordeel werd evenwel verkregen door de gezamenlijke verkoop van honing aan een Duitse handelaar, die 36 ct. per Ko. ruw betaalde. Voor die prijs werden ongeveer 1400 kor- ven geleverd.

De ontvangsten over het jaar 1898 waren f 1290.35 en de uitgaven f 1192.83.

Hiermede wil ik mijn Jaagkieps sluiten. De toestanden in de Bijen- teelt zijn in verschillende opzichten veel veranderd, met de honing-afzet hebben we op het ogenblik geen moeilijkheden. Maar toch kunnen we onze Vereniging niet missen. Laten we ons best doen haar zo sterk mo- gelijk te doen zijn, opdat, wanneer over vijftig jaar ons Groentje als document wordt nageslagen, men niet zal zeggen, dat we niet met onze tijd zijn meegegaan.

Een Prijsvraag ter gelegenheid van ons Jubileum

We hebben gemeend, ter gelegenheid van ons gouden feest, ook een prijsvraag voor onze leden te moeten uitschrijven, en hopen dat dit in de smaak zal vallen en dat velen hun oplossing zullen inzenden. Want daardoor hieft men niet alleen de kans een waardevolle prijs te winnen, maar tevens werkt men mee, zij 't op bescheiden schaal, een goed doel te verwezenlijken : de oplossing moet n.l. worden gefrankeerd met een Zomerzegel en een ieder heeft de laatste tijd in de pers kunnen lezen, waarvoor de toeslag, die op deze zegels

wordt geheven, bestemd is. Daarom wekken we alle leden op, hun geestelijke krachten op deze prijsvraag te beproeven. Veel succes!

Gevraagd wordt, elk der onderstaande 29 omschrijvingen te vervangen door één woord of één naam. Bij juiste op- lossing vormen de eerste letters van de aldus verkregen 29 woorden en namen, een belangrijk streven van onze Vereni- ging, dat meermalen in het „Maandschrift” is geuit en al onze leden bezielt!

(Vervolg Prijsvraag volg. pag. 2e kolom)

F. J. S. v. d. PEIJL,
reeds bijna 25 jaar druk-
ker van ons Maandschrift.

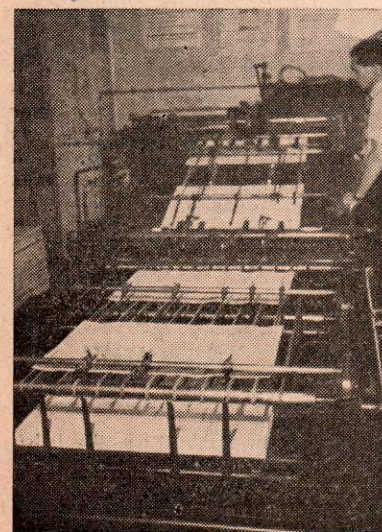
werd bereikt in de maanden die aan de bevrijding vooraf gingen.

Na deze impasse, is het verbruik weer zonder curve gestegen, zodat we nu op ruim 600 kg. beland zijn. Dit betekent, met het gestegen aantal leden rekening houdende, een aangepaste papierversoering van 60 %.

Over die jaren is er een verbruik geweest van 126 duizend kilogram.

Dit zijn de nuchtere cijfers, die weinig tot de verbeelding spreken; als we deze gegevens meer illustratief bezien, komen we tot de volgende beelden:

Samen opgestapeld zouden de Maandschriften een hoogte van 20 Utrechtse domtorens naast elkaar vormen en de vellen papier in de lengte en als feestlint van 10 cm. breedte gesneden, zouden op 27 September de aardbol kunnen omspannen, om tot in de verste uithoeken de band te symboliseren, die de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland samen houdt en de vreugdetrillingen door te geven, die haar leden op deze dag gevoelen.

Het Maandschrift op de pers.

belangrijkheid voor zijn lezers en de Nederlandse Bijenhouderij recht heeft.

Van de drukker

Bij een telefonisch onderhoud met de redactie, werd me door de heer Joustra ongeveer de volgende vraag gesteld:

„Zeg, kun je ook opgeven, hoeveel papier je in de loop der jaren voor het Maandschrift bedrukt hebt?”

Ver teruggrijpend, tot begin 1924, was toen de maandelijks benodigde hoeveelheid papier 120 kg. Dit gewicht liep in regelmatige stijging op tot 900 kg. in het voorjaar van 1940. Door de oorlogsjaren kwam toen een duikeling tot praktisch nihil als mededelingenblaadje en het absolute nulpunt

De „opmaker” van ons Maandschrift in actie.

op 27 September de aardbol kunnen omspannen, om tot in de verste uithoeken de band te symboliseren, die de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland samen houdt en de vreugdetrillingen door te geven, die haar leden op deze dag gevoelen.

Mag ik bij mijn hartelijke gelukwensen aan het Hoofdbestuur en de leden, met het gouden jubileum van hun vereniging, de wens voegen, dat in de nabije toekomst het Maandschrift weer een omvang en kwaliteit toegestaan kunnen worden, waarop het door zijn

Onze Vragenrubriek

G. J. LANKKAMP.

Met hart en ziel voldoe ik aan het verzoek van onze hoofd-redacteur, tot het schrijven van een stukje over de vragen-afdeling.

Wanneer men geregeldervaart, dat er voor zijn werk waardering bestaat, in mijn geval niet alleen van het vaak grote aantal vragers, maar ook van „niet-vragers”, dan ondergaat men een extra verjongingskuur, door in het maandschrift te lezen, dat er blijkens het opinie-onderzoek bij de lezers, belangstelling bestaat voor de vragen-rubriek. Zulke verjongings-kuren moeten echter niet te vaak komen, want dan zou de verjongde ten slotte

weer in zijn kinderschoenen staan en daarmee..... ongeschikt worden voor voorlichtend werk. En het is de bedoeling, niet om ons vragenhoekje slechter, maar wel beter te maken! En, hoe kan dat?

1. Door de vragen-afdeling geregeid te volgen. Men zendt dan geen vraag, die even tevoren al is behandeld voor een ander.
2. Door de vragen zo kort mogelijk op een apart stuk papier te schrijven.
3. Door alleen vragen te stellen, waar ook anderen wat aan hebben.
4. Door geen vragen te zenden, die, met het oog op het seizoen, te laat zouden worden behandeld.
5. Door vragen thuis te houden waarvan de beantwoording in elk goed boek over bijenteelt is te vinden. Beginners kunnen hierop een uitzondering maken!
6. Door, meer nog dan tot nu toe, mij inlichtingen te verstrekken, die dan, zo nodig, als aanvullend antwoord kunnen gegeven worden.

Het nut van vragen stellen, overal waar er gelegenheid toe bestaat, blijkt vaak, wanneer daardoor belangrijke zaken kunnen worden aangesneden, die anders vergeten worden. Door vragen wordt men wijs!

Indien de lezers rekening houden met bovenstaande wenken, zal ongetwijfeld in de volgende halve eeuw, de betekenis van deze afdeling van ons blad slechts kunnen toenemen. Ik zelf zal trachten, de zaken in geen geval slechter dan tot dusver te verwerken.

G. J. LANKKAMP,
Redacteur der Vragen-rubriek.

(Vervolg Prijsvraag)

1. Eerste stadium in de ontwikkeling van de bij.
2. Gereedschap, om heidehoning vóór het slingeren vloeibaar te maken.
3. Een besmettelijke ingewandziekte bij bijen.
4. Derde stadium in de ontwikkeling van de bij.
5. Het steekwapen van de bij.
6. Het fluiten van een pas uitgelopen koningin.
7. Andere naam voor bijenhouder.
8. Bijenvolk, bestemd om te overwinteren.
9. Andere naam voor redcel.
10. Uitvinder van een bekende zwermval.
11. Belangrijke drachtbron, boom, bloeit Juni-Juli.
12. Einde van het darmkanaal, aan de anus gelegen.
13. Naam van de klasse der gelede dieren, waartoe de bij behoort.
14. Drank, bereid uit honing.
15. Andere naam voor schepkorfje.
16. Belangrijke drachtbron, boom, bloeit Mei-Juni.
17. Een van de samenstellende delen van een bijenvolk.
18. Naam van een bekende bijenkast.

19. Werktuig, om de deksels van de honingcellen te verwijderen.
20. Niet besmettelijke buikloop bij bijen.
21. Uitvinder van de boorkorf.
22. De plaats, waar het gouden imkersfeest zal worden gevierd.
23. Zwerm met jonge, onbevuchte koningin(nen).
24. Het klaarmaken van een bijenvolk voor de winter.
25. Scheidingsplank, om (tijdelijk) een bijenvolk in tweeën te delen.
26. Belangrijke, vooral in de fruitstreken voorkomende, drachtbron, boom, bloeit April-Mei.
27. Monddeel, waarvan de lengte, bij de bijen, een belangrijke rol speelt.
28. Het land, waar de Italiaanse moer vandaan komt.
29. Plaats, waar ieder jaar, in September, een honing- en bijenmarkt gehouden wordt, welke tot de oudste in ons land kan worden gerekend.

Voor de goede oplosers hebben we de volgende prijzen beschikbaar gesteld:

- 1e. waardebon van f 30.—.
- 2e. waardebon van f 20.—.
- 3e. vijf waardebonnen van f 10.— elk.
- 4e. tien waardebonnen van f 5.— elk.

Komt U ook op de Tentoonstelling?

Dan komt U natuurlijk ook op de stand van Koershof!! U komt er eens kijken naar wat wij thans reeds maken, en..... komt U vooral eens kennis nemen van ons programma voor het volgende seizoen. De Koershof doet al het mogelijke, om betere kwaliteit te brengen voor de laagst mogelijke kosten.

DE KOERSHOF-KAST.

Een prettige, gemakkelijke kast om mee te werken. Vlug klaar voor de reis, sterk en solide geconstrueerd en handelbaar van afmetingen. Het aantal bestellingen neemt steeds toe, zodat we momenteel weer achter zijn met leveren. Maar velen wachten liever iets langer, in de wetenschap iets goeds te krijgen, waar je als imker jarenlang plezier van kunt hebben.

HONINGFLACONS EN BLIKKEN.

Ondanks de grote voorraad, zijn wij totaal uitverkocht. Wij kunnen U dus momenteel, zeer tot onze spijt, niet helpen.

MOERROOSTERS.

De levering van het eerste gedeelte heeft plaats gevonden. Het automatische laswerk voldeed volkomen en was zeer nauwkeurig. Aan de galvanische afwerking ontbrak echter het een en ander, zodat wij besloten, dit eerste gedeelte terug te zenden. Alleen roosters, die aan de strengste eisen van kwaliteit kunnen voldoen, zullen door ons geleverd worden. Zij, die reeds bestelden, worden verzocht nog even geduld te hebben. Bestellingen kunnen nog worden opgegeven. Prijs per stuk f 2,50, per 10 stuks f 24.—.

KOERSHOF-RAMEN.

Daar voor Koershof-Ramen alleen uitgezocht hout gebruikt wordt, dat vrijwel niet te krijgen is, is de voorraad weer uitverkocht. De grote vraag naar deze solide ramen is daar tevens schuld aan. Aanbeveling verdient het, ramen tijdig te bestellen. Binnenkort hopen wij weer af te kunnen leveren.

BETALING.

Daar alle prijzen niet-franco genoteerd zijn, wordt verzocht niet vooruit te betalen, daar hierdoor vertraging ontstaat. Vraagt de prijslijst en de Koershof-kast prospectus even aan!

Diepenveen — Telefoon 337 - K 6709

Op deze bonnen kan men bij de Afdeling Handel, Bijenhuis te Wageningen, resp. tot een bedrag van 30, 20, 10 of 5 gulden, naar eigen keuze, aan imkersartikelen besteden.

De beoordeling van de ingekomen oplossingen geschiedt ten overstaan van het Bestuur der Afdeling Amersfoort. Bij meerdere goede oplossingen beslist het lot. De prijswinnaars zullen in het volgende „Maandschrift” worden bekendgemaakt.

En hier dan nog de voorwaarden:

Men schrijft de 29 woorden onder elkaar en zendt ze, onder duidelijke vermelding van naam, adres en de afdeling, waarvan men lid is, uitsluitend per brief, gefrankeerd met 10 cts. Zomerzegel (toeslag 5 ct.), vóór 15 October a.s. aan het Secretariaat Vereniging voor Bijenteelt, J. v. d. Heydenstraat 35, Amersfoort. In de linker bovenhoek van de enveloppe vermelden: Jubileumprijsvraag. Bijgevoegde correspondentie kan in geen geval in behandeling worden genomen! Tenslotte wijzen we er nog op, dat Zomerzegels slechts tot 1 October a.s. verkrijgbaar zijn. Koopt ze dus direct!

TE KOOP GEVRAAGD

Ieder kwantum

Slinger- en Pershoning

of ook wel honing in de raat. Droge raat en zuivere was; alles tegen DE HOOGSTE PRIJZEN! Heeft U wat aan te bieden, bericht ons dan even. Emballage hebben wij beschikbaar voor het verzenden van de honing.

H. T. VAN DAM

BIJENPARK TE JUBBEGA - TELEFOON 103

HONING

GEVRAAGD: prijsopgaaf van alleen prima Slingerhoning. Elk kwantum. - H. J. VAN WOERDEN, Heerenstraat 60, Rijswijk (Z.-Hol.). Telefoon no. 118353.

DE FILM OVER DE KRAINER-BIJENTEELT,

de reis naar Krain en het Krainerland, is door de filmcommissie goedgekeurd en voor vertoning vrijgegeven. Daar reeds vele data voor het aanstaande winterseizoen bezet zijn, is het zaak voor de afdelingen, reeds nu de filmvoorstelling te bespreken, om zekerheid voor een leerzame avond te hebben.

AANVRAGEN AAN: W. H. VAN DEN BROEK

Bieënhof - Soesterberg

Op de tentoonstelling „Bijen, Bloemen en Honing” zult U in onze stand kennis kunnen maken met de

**VERBETERDE UITVOERING
DEKPLANK „IDEAAL”**

Laat U dit nieuwste type demonstreren!
ZIJ ZAL UW HART VEROVEREN!

SPEURBIJTJE

TE KOOP: 11 Boogkorven, 12 raams en 2 boogkorven, 9 raams. Alles in prima st., tegen elk aannemelijk bod. Gevraagd: Bevolkte Bijenkasten, Simplexmodel. - Adres: E. YNTEMA, Schoolstraat, Workum (Fr.).

Feeka Feiten!

De Feeka,

de meest vooruitstrevende zaak
op imkersgebied

Natuurlijk heeft de Feeka ook een stand
op het „Gouden Imkersfeest”

DE FEEKA-KAST

is er te zien en tal van nieuwigheden!

Deze maand vangen
onze lessen
wederom aan!

Beginners f 7,50
Gevorderden f 10.-

Vraagt gratis
proeflessen van deze
vooruitstrevende
cursussen!

Als U ons Uw adres opgeeft, ontvangt U voor de
tentoonstelling een verrassing.

FEKA Handelsonderneming

Nieuweweg 278, Kampen

Telefoon 447

AFDELING HANDEL

VAN DE VERENIGING VOOR BIJENTEELT
BIJENHUIS — WAGENINGEN
Telefoon 2863, Postrekening 1171

*

KUNSTRAAT VOOR f 6.— PER KG.

Deze aanbieding is beperkt!

Verwerking zuivere was tot kunststraat, f 1.25 per kg.

Bij inzending van 5 kg. droge raatwas, leveren wij U
1 kg. kunststraat, dus met inbegrip van kosten voor
zuivering en werkloon. Alle vrachten komen voor
rekening van belanghebbende.

De voorraden artikelen zijn nog steeds beperkt. Op
aanvraag zenden wij U 'n lijst van leverbare artikelen.

AANVULLENDE PRIJSLIJST

Zwermkistjes met 5 ramen	f 5.25
Koninginneteeltkastjes	„ 6.25
Alleijstrap, groot model	„ 5.00
Alleijstrap, klein model	„ 4.50
Verkleinblokken, breed 3 ramen	„ 2.50
Verkleinblokken, breed 2 ramen	„ 2.25
Scheidingsplankjes voor boogkorf	„ 1.00
Scheidingsplankjes voor kasten	„ 1.25
Bevruchtungskastjes, model Frankenhuis	„ 4.50
Drijfwerk voor slinger	„ 45.00
Handkolbtoestel	„ 24.00
Ontzegelmessen	„ 5.00
Ontzegelvorken	„ 3.00

Bijenhuis, Wageningen

JAN STRGAR, BITNJE

Krain - Jugo-Slavië

Grootste Handelsbijenstand van Krainer-Bijen!

4 Augustus 1947

Een historische dag!!!

De eerste originele KRAINER-KONINGINNEN na
de oorlog in Nederland aangekomen. Ze vierden het
50-jarig jubileum te Assen mee en houden daar
receptie van 22 tot 27 September a.s. Komt U ze
in Assen bezoeken, om opnieuw kennis met hen te
maken ??? U kunt ze daar ook bestellen voor levering
in 1948

W. H. VAN DEN BROEK

„BIEËNHOF”, SOESTERBERG

TELEFOON K 3403 - 369